

ELSERTIFIKATER

Et rettslig perspektiv på innføringen av et felles svensk-norsk
elsertifikatmarked

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 581
Leveringsfrist: 25. november 2010

Til sammen 17974 ord

23.11.2010

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Tema	1
1.2	Utfordringer som følge av det konkrete rettskildebildet	2
1.3	Den videre fremstilling	4
<u>2</u>	<u>BAKGRUNN FOR INNFORINGEN AV ET ELSERTIFIKATMARKED</u>	<u>5</u>
<u>3</u>	<u>HVILKE HENSYN VIL EN NORSK LOV OM ELSERTIFIKATER KUNNE IVARETA?</u>	<u>7</u>
3.1	Økt produksjon av fornybar elektrisitet	7
3.2	Andre hensyn	9
3.2.1	Kostnadseffektivitet	9
3.2.2	Forsyningssikkerhet	10
3.2.3	Utvikling av ny teknologi	10
3.2.4	Bærekraftig utvikling	11
3.2.5	Forutsigbarhet	13
<u>4</u>	<u>HVEM BØR FÅ RETT TIL ELSERTIFIKATER?</u>	<u>14</u>
4.1	Hva vil det innebære å ha rett til elsertifikater?	14
4.2	Hvilke energikilder bør produksjonen av elektrisitet være basert på for å få rett til elsertifikater?	15
4.2.1	Fornybare energikilder	15
4.2.2	Teknologinøytralitet	18
4.2.3	Bør det settes en effektgrense for vannkraftverk?	20
4.3	Hvor gamle produksjonsanlegg bør få tildelt elsertifikater?	24
4.3.1	Bør det settes en grense for hvor gamle produksjonsanlegg som kan gi rett til elsertifikater?	24
4.3.2	Hvilke produksjonsanlegg bør defineres som nye?	28

4.3.3	Hvilket kriterium bør velges for å avgjøre om et produksjonsanlegg er for gammelt på skjæringstidspunktet?	31
4.3.4	Bør produksjonsøkning gi rett til elsertifikater?	36
4.3.5	Bør anlegg med høye produksjonskostnader som ble utbygd før skjæringstidspunktet gis rett til elsertifikater?	38
4.4	Bør det være et vilkår for å få rett til elsertifikater at produksjonsanlegget er tilknyttet nett?	42
4.5	Bør produksjon av fornybar varme gi rett til elsertifikater?	44
5	<u>HVEM BØR PÅLEGGES ELSERTIFIKATPLIKT?</u>	48
5.1	Hva vil det innebære å ha elsertifikatplikt?	48
5.2	Hvilke aktører bør ha elsertifikatplikt?	50
5.2.1	Bør elektrisitetsleverandører ha elsertifikatplikt?	50
5.2.2	Bør elektrisitetsforbrukere ha elsertifikatplikt?	52
5.2.2.1	Alle elektrisitetsforbrukere	52
5.2.2.2	Industrivirksomheter	55
5.2.2.3	Forbrukere av elektrisitet som de selv har produsert, importert eller kjøpt på den nordiske elbørsen	57
5.3	Hvilket forbruk bør utløse elsertifikatplikt?	59
5.3.1	Bør alt forbruk utløse elsertifikatplikt?	59
5.3.2	Hvilket forbruk bør unntas?	65
6	<u>AVSLUTNING</u>	70
7	<u>LITTERATURLISTE</u>	72

1 Innledning

1.1 Tema

Temaet for oppgaven er rettslige problemstillinger knyttet til innføringen av et felles svensk- norsk elsertifikatmarked.

Et elsertifikatmarked er et markedsbasert virkemiddel som har som hovedformål å fremme produksjon av fornybar elektrisitet. Markedet opprettes ved at en elsertifikatlov skaper tilbud og etterspørsel etter elsertifikater. Tilbud skapes ved at produsenter av visse former for fornybar elektrisitet vil få tildelt elsertifikater. Etterspørsel etter elsertifikatene skapes ved at elektrisitetsleverandører pålegges å inneha elsertifikater for en andel av levert kraft. På denne måten oppstår et marked for omsetning av elsertifikater.

Ett elsertifikat vil tildeles produsenter av elektrisitet fra fornybare energikilder per megawattime produsert elektrisitet som er matet inn i kraftnettet. Produsenter som får tildelt elsertifikater vil dermed få inntekter fra salg av elsertifikater i tillegg til inntekter fra ordinært salg av kraft. Lovens hovedformål oppnås ved at denne merinntekten stimulerer til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder.

Sverige innførte 1. mai 2003 et nasjonalt elsertifikatmarked. Av St.meld. nr. 9 (2002-2003) fremgår at Olje- og energidepartementet ville arbeide for å etablere et internasjonalt elsertifikatmarked der Norge skulle delta. I 2004 innledet norske myndigheter forhandlinger med svenske myndigheter om et felles elsertifikatmarked, og det ble utarbeidet et lovforslag til lov om pliktige elsertifikater.¹ Forhandlingene strandet i 2006. Om årsakene til at forhandlingene ikke førte frem, se Kolbeinstveit 2008.²

¹ Utkast til lov om pliktige elsertifikater av 2004 (lovutkastet).

² Kolbeinstveit (2008).

Forhandlingene med Sverige ble gjenopptatt i 2008, og den 7. september 2009 ble det inngått en overenskomst mellom Norge og Sverige om prinsipper for videre utvikling av et felles marked for elsertifikater med planlagt oppstart fra 1. januar 2012.

I oppgaven vil jeg ta sikte på å utrede hvilke rettslige muligheter og utfordringer som vil kunne oppstå ved opprettelsen av et felles svensk-norsk elsertifikatmarked. Ambisjonen for oppgaven er å gi en kort og pedagogisk innføring i de rettslige sidene ved et pliktig elsertifikatmarked. Jeg vil fokusere på følgende problemstillinger:

- Hvem kan få tildelt elsertifikater?
- Hvem kan pålegges elsertifikatplikt?

1.2 Utfordringer som følge av det konkrete rettskildet bildet

I dag har vi ikke et elsertifikatmarked i Norge. Oppgaven vil derfor skille seg fra tradisjonelle rettsdogmatiske oppgaver ettersom rettskilder som lovt tekst, forarbeider og rettspraksis ikke foreligger. Jeg vil imidlertid ved hjelp av blant annet lovutkastet, svensk rett, andre internasjonale kilder og argumenter fremkommet i høringsuttalelser utrede lovgivers handlingsrom ved utformingen av en lov om elsertifikater, samt vurdere godheten av alternative løsninger.

Innføringen av et elsertifikatmarked i Norge vil skje ved at det opprettes et felles svensk-norsk elsertifikatmarked. Sverige innførte sitt elsertifikatmarked i 2003. For at et slikt felles elsertifikatmarked skal fungere effektivt må elsertifikatlovene i de to landene være harmonisert. Dette innebærer ikke nødvendigvis at de to lovene må være like, men sentrale sider av markedet bør samordnes. Svensk rett vil derfor være et naturlig utgangspunkt for drøftelsene i oppgaven, og et sentralt spørsmål vil være om løsninger som er valgt i den svenske loven vil være hensiktsmessige i Norge. En utfordring i forbindelse med tolking av svenske rettskilder er at rettskildelæren i Sverige i noen grad vil være forskjellig fra norsk rettskildelære.

I 2004 ble det utformet et utkast til en lov om pliktige elsertifikater med tilhørende høringsnotat og merknader til de enkelte bestemmelser. Det ble i tillegg gjennomført en høringsrunde. Ettersom arbeidet med lovutkastet og høringsrunden ikke førte til at

loven ble vedtatt kan disse kildene ikke uten videre tillegges vekt som forarbeider ellers. Et viktig spørsmål er derfor hvilken vekt disse kildene kan tillegges.

Det kan anføres at det er sannsynlig at løsninger skissert i lovutkastet vil videreføres i en ny elsertifikatlov. Dette vil blant annet være arbeidsbesparende for lovgiver. Argumentet gjør seg særlig gjeldende der løsninger i lovutkastet kan anses for å være gode og godt begrunnet.

Mange høringsinstanser benyttet anledningen til å uttale seg om lovutkastet. Høringsuttalelsene inneholder derfor synspunkter på utkastet fra mange forskjellige sider. Dette gir et godt grunnlag til å vurdere hvilke løsninger som vil kunne fungere i praksis.

Selv om høringsrunden ikke førte til at det ble utformet et lovforslag, vil lovutkastet og høringsuttalelsene sett i sammenheng kunne gi et innblikk i hvordan et lovforslag ville ha sett ut.

I 2001 vedtok EU et fornybardirektiv som en del av unionens energi- og klimapakke.³ Fornybardirektiv 2 ble vedtatt den 23. april 2009, og opphever fornybardirektivet fra 2001.⁴ Direktivet er et rammeverk for økt utbygging av anlegg for produksjon av fornybar energi.⁵ Etter fornybardirektiv 2 artikkel 3 skal andel fornybar energi i medlemslandenes forbruk utgjøre 20 % i 2020. For å nå dette målet er det fastsatt fornybarmål for de enkelte medlemsland i annex I til direktivet. Fornybardirektiv 2 er ikke implementert i norsk rett, men anses som EØS-relevant. For tiden pågår det forhandlinger om hvilket fornybarmål som skal gjelde for Norge.

Ettersom fornybardirektiv 2 ikke er gjennomført i norsk rett, vil det kunne stilles spørsmål ved hvilken vekt direktivet bør tillegges ved utredningen av problemstillinger knyttet til innføringen av et felles svensk-norsk elsertifikatmarked. Direktivets

³ 2001/77/EF.

⁴ 2009/28/EF.

⁵ Posisjonsnotat om fornybardirektiv 2.

målsetting er bindende for medlemslandene jfr. EFT art. 249⁶, men landene står i utgangspunktet fritt i valg av virkemidler for å nå direktivets målsetting. Innføring av et elsertifikatmarked vil være et virkemiddel Norge benytter for å nå direktivets fornybarmål. Gjennomføring av direktivet er dermed en forutsetning for at et elsertifikatmarked skal innføres. Det vil da være lite hensiktsmessig å innføre et elsertifikatmarked som ikke er forenlig med direktivet. Dette tilsier at fornybardirektiv 2 må vektlegges ved vurderingen av hvilke løsninger som kan og bør innføres i en norsk elsertifikatlov.

1.3 Den videre fremstilling

I kapittel 2 vil jeg redegjøre for bakgrunnen for innføringen av et pliktig elsertifikatmarked.

I kapittel 3 gis en kort innføring i hovedtrekkene i et elsertifikatmarked. Dette vil jeg gjøre ved å se på hvordan et elsertifikatmarked kan bidra til å nå en målsetning om økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder. Jeg vil også trekke frem andre hensyn en lov om elsertifikater vil kunne ivareta.

I kapittel 4 drøftes hvem som bør få rett til elsertifikater. Det er de elsertifikatberettigede som vil være tilbydere i elsertifikatmarkedet.

Kapittel 5 består av en vurdering av hvem som bør pålegges elsertifikatplikt, samt hvilket forbruk som bør utløse plikten. De elsertifikatpliktige vil være etterspørre i elsertifikatmarkedet.

⁶ EFT artikkel 249 tredje ledd.

2 Bakgrunn for innføringen av et elsertifikatmarked

Det at menneskelige aktiviteter har medført en økt oppvarming av jordens overflate, er i dag ikke omstridt.⁷ I dag antar forskere at en kritisk grense må trekkes ved 2 °C temperaturøkning. Dersom jordens gjennomsnittlige temperatur skulle øke med mer enn 2 °C, vil dette få uante negative konsekvenser for menneskeheten.

De globale klimaproblemene har medført større fokus på klimautslipp fra energiproduksjon, og i EU er det iverksatt en rekke tiltak for å fremme elektrisitetsproduksjon basert på fornybare energikilder. EUs fornybardirektiv setter obligatoriske mål for hvor stor del av de enkelte medlemslands energiproduksjon som må komme fra fornybare energikilder.⁸ Direktivet anses EØS-relevant, og det vil derfor trolig gjennomføres også i Norge.

Norges situasjon er unik når det gjelder elektrisitetsproduksjon, ettersom produksjonen i stor grad skjer ved bruk av fornybare kilder. I 2008 var 98 % av elektrisitetsproduksjonen fra vannkraft, og 0,6 % var fra vindkraft.⁹ Et spørsmål mange derfor vil stille seg er om vi trenger mer fornybar elektrisitetsproduksjon i Norge.

Fornybarandelen av energikonsum i Norge, medregnet transportsektoren og olje- og gassvirksomheten, er omtrent 60 %.¹⁰ Andelen fornybar energi i forbruket kan dermed økes.

I tillegg kommer at Norge har et betydelig potensial for utbygging av vann- og vindkraft.¹¹ Ettersom klimaproblemene er globale, kan det argumenteres for at

⁷ Se FN's klimakonvensjon, fortalens andre avsnitt.

⁸ 2009/28/EF, artikkel 1.

⁹ Buan (2010) side 2-3.

¹⁰ Ibid side 3.

¹¹ Buan (2010) side 4.

løsningene også må være det. Dersom Norge kan bidra til å redusere klimautslippene ved at norsk fornybar energi erstatter energiproduksjon basert på ikke-fornybare energikilder i andre land, bør det at Norge ikke skulle ha behov for økt kraftproduksjon selv, ikke være avgjørende.

Dagens samfunn har et økende energiforbruk. I tillegg har Norge et økende underskudd i kraftbalansen på grunn av variasjoner i nedbør.¹² Dette skyldes at vi i stor grad har basert strømproduksjonen på vannkraft.¹³ Elektrisitet er en ferskvare, og det er ikke mulig å lagre elektrisitet fra perioder med mye nedbør til tørkeperioder. Situasjonen nødvendiggjør tiltak i to retninger: Energiforbruket må søkes begrenset, og det må stimuleres til ny energiproduksjon.

I 2001 ble statsforetaket Enova opprettet med det formål å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon i Norge.¹⁴ Enova forvalter et energifond som er finansiert ved et påslag i nettleien.¹⁵ Foretaket gir både tilskudd til energibesparende tiltak, samt investeringsstøtte til produksjon av fornybar energi.

Et hovedformål med innføring av et elsertifikatmarked vil være å stimulere til økt produksjon av fornybar energi.¹⁶ En lov om elsertifikater vil dermed delvis overlappe Enovas virkeområde. I høringsnotatet fra 2004 fremheves de negative virkninger det å operere med to ulike ordninger for fremme av de samme teknologiene vil kunne medføre. Av høringsnotatet fremgår: ”Et elsertifikatmarked må derfor anses å være et alternativ til dagens virkemidler for de aktuelle teknologiene”.¹⁷ Innføringen av et elsertifikatmarked vil dermed trolig innebære at Enovas investeringsstøtte til produksjon av fornybar energi ikke videreføres.

¹² Se Ot.prp. nr. 35 (2000-2001) punkt 3.1.

¹³ Buan (2010) side 2-3.

¹⁴ www.enova.no.

¹⁵ Se Ot.prp. nr. 35 (2000-2001) punkt 4.2.

¹⁶ Lovutkastet § 1.

¹⁷ Høringsnotatet punkt 2.1.

3 Hvilke hensyn vil en norsk lov om elsertifikater kunne ivareta?

Et elsertifikatmarked fremstår umiddelbart som et mer komplekst virkemiddel enn en enkel avgifts/subsidie-modell. Jeg vil i det følgende trekke opp hovedlinjene i et elsertifikatmarked ved å se på hvordan et slikt virkemiddel kan bidra til å nå et mål om økt produksjon av fornybar elektrisitet. En forståelse av hovedtrekkene i et elsertifikatmarked er en forutsetning for å kunne fordype seg i de rettslige problemstillinger som er skissert under punkt 1.1. Videre vil jeg trekke frem enkelte andre hensyn en lov om pliktige elsertifikater vil kunne ivareta.

3.1 Økt produksjon av fornybar elektrisitet

Av lovutkastet § 1 følger at lovens formål er ”å bidra til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder”. Et sentralt spørsmål blir dermed hvordan innføringen av et pliktig elsertifikatmarked kan bidra til å realisere dette formålet.

Kjernen i et elsertifikatmarked er at det skapes tilbud og etterspørsel etter elsertifikater. Tilbud av elsertifikater oppstår ved at elsertifikater tildeles vederlagsfritt til produsenter av fornybar elektrisitet. Hvilke produsenter dette vil kunne være skal jeg komme tilbake til. Ett elsertifikat vil tildeles per produsert megawatttime fornybar elektrisitet, jfr. svensk lov om elsertifikater¹⁸ (elcertifikatlagen) 1. kap. 2 § nr. 2, og lovutkastet § 2 litra a.

Etterspørsel etter elsertifikater oppstår ved at en gruppe aktører, eksempelvis elektrisitetsleverandører, pålegges å inneha et antall elsertifikater hvert år som står i forhold til levert elektrisitet til sluttbruker. Dette medfører at produsenter av fornybar elektrisitet kan selge sine elsertifikater til elektrisitetsleverandører til den prisen de måtte bli enige om.

¹⁸ Lag (2003:113) om elcertifikat.

For elektrisitetsleverandørene vil elsertifikatplikten innebære en ekstra kostnad, og disse tilleggskostnadene vil fordeles på sluttbrukerne. For produsentene av elektrisitet fra fornybare energikilder vil inntekter fra salg av elsertifikater innebære en inntekt som kommer i tillegg til inntekt fra salg av produsert elektrisitet. Det er denne inntekten som vil kunne stimulere til økt produksjon av fornybar elektrisitet. Tanken er at denne ekstra inntekten vil stimulere nye produsenter til å produsere elektrisitet fra fornybare energikilder. Dette kan illustreres ved et enkelt tenkt eksempel:

En virksomhet vurderer å starte fornybar elektrisitetsproduksjon i form av et vindkraftanlegg. Virksomheten vil kunne produsere elektrisitet til en kostnad av 700 kroner per megawatttime. Dersom en megawatttime kan selges i markedet for 500 kroner, vil virksomheten ikke finne det lønnsomt å produsere fornybar elektrisitet. Under disse forutsetningene vil vindkraftanlegget ikke bli realisert. Produksjonen vil medføre et tap på 200 kroner per megawatttime. Dersom ett elsertifikat kan selges for 300 kroner per megawatttime vil denne ekstraintekten innebære at produksjonen blir lønnsom.

I eksempelet vil innføring av et pliktig elsertifikatmarked være utslagsgivende for at vindkraftanlegget blir realisert. Eksempelet illustrerer hvordan innføring av et pliktig elsertifikatmarked kan bidra til økt produksjon av fornybar elektrisitet.

I Norge kommer mesteparten av produsert elektrisitet fra fornybare kilder.¹⁹ Det må derfor vurderes om tildeling av elsertifikater til alle virksomheter som i dag produserer fornybar elektrisitet i Norge vil bidra til økt elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder.²⁰

¹⁹ Buan (2010) side 2-3.

²⁰ Se punkt 4.3.1.

3.2 Andre hensyn

En lov om elsertifikater vil trolig kunne ivareta også andre hensyn enn hensynet til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder. Hvilke hensyn innføring av et pliktig elsertifikatmarked er ment å ivareta vil ha betydning for hvilke løsninger som bør velges i en norsk lov om elsertifikater.

3.2.1 Kostnadseffektivitet

I høringsnotatet fremheves at elsertifikater vil kunne være et ”kostnadseffektivt virkemiddel for å nå et bestemt mål om produksjon av fornybar energi i den forstand at det bidrar til at de ressursene som det er rimeligst å utnytte blir tatt i bruk først”.²¹

Tanken er at de elsertifikatpliktige vil ønske å oppfylle sin elsertifikatplikt på billigst mulig måte. De vil dermed først kjøpe elsertifikater fra de produsenter som selger elsertifikater til lavest pris. Dette vil være produsenter av fornybar energi med de laveste produksjonskostnadene. Produsentene vil på sin side søke å oppnå den sammensetning av inntekt fra produksjon av elektrisitet og inntekter fra salg av elsertifikater som gir størst mulig overskudd. Dette forutsettes å innebære investering i ny produksjon av den type fornybar elektrisitet som er rimeligst å produsere. Elsertifikatmarkedet vil på denne måten stimulere til at de rimeligste produksjonsmetoder for produksjon av fornybar elektrisitet blir tatt i bruk først.

Dersom det finnes mange prosjekter som kan realiseres med lave kostnader, vil dette kunne føre til god likviditet i markedet. Samarbeidet med Sverige er dermed positivt ettersom produksjonspotensialet vil være større.

I en rapport om elsertifikater utarbeidet ved Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning, vurderes om elsertifikater er et kostnadseffektivt virkemiddel under forskjellige forutsetninger om hvilket formål man ønsker å oppnå. Hovedkonklusjonen er at andre virkemidler vil være mer kostnadseffektive enn pliktige elsertifikater.²² Det

²¹ Høringsnotatet side 5, punkt 2.1.

²² Golombek (2005) side 4 punkt 10.

fremgår imidlertid av rapporten at elsertifikater kan være et kostnadseffektivt virkemiddel dersom målsetningen er at fornybar kraftproduksjon skal utgjøre en bestemt andel av samlet kraftproduksjon.²³ Dette er målet etter fornybardirektiv 2 artikkel 3. Det at innføringen av et elsertifikatmarked i Norge vil være et virkemiddel for å nå dette målet kan dermed tilsi at kostnadseffektivitet er et hensyn som en lov om pliktige elsertifikater vil kunne ivareta.

3.2.2 Forsyningssikkerhet

Ettersom hoveddelen av produsert elektrisitet i Norge kommer fra vannkraft²⁴, vil forsyningssikkerheten være lavere i såkalte tørre år med lav nedbørsmengde. Økte mengder produsert fornybar elektrisitet fra andre fornybare energikilder enn vannkraft kan bidra til å øke forsyningssikkerheten i Norge.

Produksjon av elektrisitet basert på andre fornybare energikilder enn vannkraft vil også kunne være ustabil. Eksempelvis vil man ved produksjon av elektrisitet basert på vindkraft kunne oppleve perioder med lite vind. Det kan imidlertid være slik at risikoen for perioder med lav produksjon som medfører en kritisk situasjon i strømtilførselen kan bli mindre dersom produksjonen er spredt på flere produksjonsteknologier.

Innføringen av et svensk-norsk elsertifikatmarked er nevnt i St.meld. nr.18 (2003-2004)²⁵ som et tiltak som kan bidra til en mer robust kraftforsyning. Dette er også nevnt i høringsnotatet under punkt 1.1 Bakgrunn.

3.2.3 Utvikling av ny teknologi

En lov om pliktige elsertifikater vil trolig utformes slik at elektrisitetsprodusenter kun har rett til å få tildelt elsertifikater i en avgrenset periode.

I lovutkastet § 9 tredje ledd var tildelingsperioden begrenset til 10 år. Dette vil innebære at en produsent av elektrisitet fra fornybare energikilder etter 10 år må kunne klare å drive lønnsomt uten den ekstra inntekten som tildelingen av elsertifikater vil innebære.

²³ Golombek (2005) side 26.

²⁴ Buan (2010) side 2-3.

²⁵ St.meld. nr. 18 (2003-2004) punkt 5.5.

Skal produsentene klare dette, vil utvikling av ny teknologi kunne være viktig. Lovens system vil dermed kunne stimulere til utvikling av ny teknologi.

3.2.4 Bærekraftig utvikling

Begrepet bærekraftig utvikling er blant annet brukt i FNs klimakonvensjon.²⁶ Begrepet har imidlertid ingen klar juridisk avgrensning. Etter en naturlig språklig forståelse er kjernen i begrepet at kommende generasjoner skal ha like muligheter til ressursutnyttelse som det dagens mennesker har. Spørsmålet er i dette avsnittet om en norsk elsertifikatlov vil kunne ivareta miljøhensyn i bred forstand, herunder hensynet til klima.

Som vist i punkt 3.1 vil formålet med innføringen av et elsertifikatmarked være å fremme økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder. Hva er så årsaken til at det er ønskelig?

Norge er gjennom FNs klimakonvensjon tilsluttet et mål om å stabilisere mengden drivhusgasser på et nivå som ikke vil påvirke klimaet.²⁷ I Kyotoprotokollen er Norges forpliktelse nærmere definert som en forpliktelse til å ikke øke utslipp av klimagasser med mer enn en prosent fra 1990-nivå.²⁸

Av fortalet til EUs første fornybardirektiv følger at direktivet ble ansett for å være ett av de virkemidler som måtte iverksettes for at medlemslandene skulle kunne innfri sin forpliktelse etter Kyotoprotokollen.²⁹ Av fortalet til fornybardirektiv 2 følger at ”Styring af det europæiske energiforbrug samt øget anvendelse af energi fra vedvarende energikilder udgør sammen med energibesparelser og øget energieffektivitet vigtige elementer i den pakke af foranstaltninger, som er nødvendig for at reducere drivhusgasemissionerne og efterkomme Kyotoprotokollen (...)”.³⁰ Hensynet til klima har derfor vært viktig ved innføringen av fornybardirektivene.

²⁶ FNs klimakonvensjon artikkel 2 og artikkel 3 punkt 4.

²⁷ Ibid artikkel 2.

²⁸ Kyotoprotokollen, Annex B.

²⁹ 2001/77/EF, fortalets avsnitt 3.

³⁰ 2009/28/EF, fortalets avsnitt 1.

En norsk lov om elsertifikater vil være et virkemiddel som Norge innfører for å nå sitt fornybarmål etter fornybardirektiv 2. Det at et formål med direktivet er å bidra til lavere klimautslipp tilsier at også en norsk elsertifikatlov bør kunne ivareta hensynet til klima. Tanken er at økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder vil kunne erstatte produksjon av elektrisitet fra ikke-fornybare energikilder og dermed bidra til å redusere utslipp av klimagasser.

I Frischsenterets rapport om pliktige elsertifikater drøftes hvilken effekt innføring av et pliktig elsertifikatmarked i EU vil kunne ha på CO₂-utslipp. Rapporten konkluderer med at innføringen av elsertifikatmarkedet ikke vil påvirke samlet mengde utslipp i EU. Det fremgår av rapporten at ”(...)hvis en initialt har et (relativt) effektivt virkemiddel (i vårt tilfelle omsettbare klimavoter), reduseres systemets effektivitet ved å innføre et ineffektivt virkemiddel som skal supplere det effektive virkemiddelet”.³¹

Av en rapport om grønne sertifikater utarbeidet av Statistisk sentralbyrå fremgår at et sertifikatsystem neppe er det mest effektive virkemiddel dersom formålet utelukkende er å redusere klimautslipp. Det følger imidlertid av rapporten at elsertifikater vil kunne være et effektivt virkemiddel dersom målet med innføringen også er utbygging av spesifikke ”grønne” teknologier.³²

En elsertifikatlov vil også kunne ivareta andre miljøhensyn enn hensynet til klima. Eksempelvis er det i den svenske elsertifikatlagen innført effektgrenser for vannkraftverk i 2. kapittel 3 §. Tanken er at store vannkraftverk vil kunne ha negative konsekvenser for miljøet, og at det derfor bør unngås at elsertifikater tildeles slike anlegg. Eksempelet fra elsertifikatlagen viser at også en norsk elsertifikatlov vil kunne ivareta andre miljøhensyn enn hensynet til klima. Hvorvidt det bør innføres en slik effektgrense i en norsk elsertifikatlov drøftes i punkt 4.2.3.

³¹ Golombek (2005) side 36.

³² Bye (2002) side 34.

3.2.5 Forutsigbarhet

Utbygging av nye anlegg for produksjon av elektrisitet basert på fornybare energikilder vil kreve betydelige investeringer. For å stimulere til disse investeringene må et støttesystem være forutsigbart, slik at det er mulig for potensielle investorer å beregne om investeringen vil være lønnsom eller ikke.

I fortalen til fornybardirektiv 2 er forutsigbarhet nevnt som et hovedmål med innføringen av obligatoriske fornybarhetsmål.³³ Ettersom et felles svensk-norsk elsertifikatmarked vil være et virkemiddel Norge vil benytte for å nå sin fornybarandel etter direktivet, bør en norsk elsertifikatlov ivareta hensynet til forutsigbarhet.

Arbeidet med innføring av elsertifikatmarkedet har pågått i flere år, uten å ha gitt resultater. Dette kan ha medført en ekstra usikkerhet rundt støtteordningene blant aktørene i markedet. For at en elsertifikatlov skal kunne bidra til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder, bør denne usikkerheten søkes fjernet.

³³ 2009/28/EF, fortalens avsnitt 14.

4 Hvem bør få rett til elsertifikater?

4.1 Hva vil det innebære å ha rett til elsertifikater?

Av lovutkastet § 6 følger at innehaver av produksjonsanlegg som produserer elektrisitet basert på fornybare energikilder vil få rett til å få tildelt elsertifikater.

Rett til elsertifikater vil innebære at de elsertifikatberettigede får tildelt ett elsertifikat per produsert megawatttime.³⁴ Elsertifikatene kan selges til alle som har elsertifikatplikt. På denne måten vil elsertifikatretten innebære en ekstra inntekt til de elsertifikatberettigede. Hvem som skal få rett til elsertifikater vil således kunne få stor økonomisk betydning for den enkelte elektrisitetsprodusent.

I tillegg vil hvilke aktører som får rett til elsertifikater kunne få betydning for om utbygging av nye produksjonsanlegg finner sted i Norge eller i Sverige. Dersom retten til elsertifikater blir snevrere i Norge enn i Sverige, vil færre norske virksomheter få tildelt elsertifikater. Det vil dermed være et mindre incitament til å investere i elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder i Norge. Dersom færre norske virksomheter får rett til elsertifikater vil dette i prinsippet kunne medføre at norske forbrukere finansierer utbygging av produksjonsanlegg i Sverige.

³⁴ Lovutkastet § 9.

4.2 Hvilke energikilder bør produksjonen av elektrisitet være basert på for å få rett til elsertifikater?

4.2.1 Fornybare energikilder

I den svenske elsertifikatlagen fremgår hvilke energikilder som kan gi rett til elsertifikater av 2. kapittel 1 §:

”Berättigad att bli tilldelad elcertifikat är innehavaren av en enligt 5 § godkänd produktionsanläggning där el produceras med användande av en eller flera av följande förnybara energikällor:

1. vindkraft,
2. solenergi,
3. vågenergi,
4. geotermisk energi, eller
5. biobränslen.”

Vannkraft er ikke nevnt i 2. kapittel 1 §. Dette innebærer ikke at vannkraft ikke er medtatt i den svenske ordningen, men skyldes at vannkraft er særlig regulert i 2. kapittel 2 og 3 §.

I Sverige vil også elektrisitet produsert ved bruk av torv gi rett til elsertifikater, jfr. elsertifikatlagen 2. kapittel 1 a §.

En naturlig språklig forståelse av formuleringen ”føljande förnybara energikällor.” i 2. kapittel 1 § indikerer at det ikke vil være produksjon basert på andre fornybare energikilder enn de som er nevnt uttrykkelig i loven som kan gi rett til elsertifikater.

Etter det norske lovutkastet § 6 må et produksjonsanlegg produsere elektrisitet basert på fornybare energikilder for å få tildelt elsertifikater. I lovutkastet nevnes vannkraft, vindkraft, solenergi, havenergi, geotermisk varme og bioenergi i bokstav a til f, men det følger av ordet ”herunder” at oppramsingen ikke er uttømmende. Også

elektrisitetsproduksjon basert på andre fornybare energikilder vil kunne gi rett til elsertifikater.

I den svenske elsertifikatlagen synes de fornybare energikilder å være uttømmende angitt. Dersom formuleringen i lovutkastet § 6 videreføres i en ny elsertifikatlov vil dette kunne innebære at flere virksomheter vil få rett til elsertifikater i Norge enn i Sverige. Av høringsnotatet fremgår at man ikke ønsket å ha en smalere avgrensning av sertifikatberettiget produksjon enn i Sverige ettersom man da kunne risikere at norske forbrukere i større grad vil finansiere ny produksjon i Sverige.³⁵ Det ble dermed gitt en bredere definisjon av sertifikatberettigede energikilder enn i den svenske elsertifikatlagen. Dette vil kunne reise motforestillinger hos svenske myndigheter ved at man heller ikke i Sverige er interessert i at den største del av utbyggingen skal skje i Norge. Dette taler dermed for at man bør bli enige om en ensartet definisjon i begge lover.

Begrepet ”fornybare energikilder” er benyttet både i den svenske elsertifikatlagen og i det norske lovutkastet. I den svenske elsertifikatlagen er begrepet definert i 1. kapittel 2 § ved en opprømsning av de fornybare energikilder som gir elsertifikatrett etter loven. Det norske lovutkastet inneholdt ingen definisjon av begrepet ”fornybare energikilder”.

Spørsmålet er dermed hvordan begrepet fornybar energikilde skal defineres.

Etter en naturlig språklig forståelse er fornybare energikilder kilder som ikke tar slutt, eller som fornyer seg. Hva som ligger i dette vil avhenge av hvilket tidsperspektiv man har.

Av høringsnotatet fremgår at lovutkastet i det vesentlige følger definisjonen i fornybardirektivet, og at den svenske lovproposisjonen gir uttrykk for at direktivets definisjon vil legges til grunn i vurderingen av hvem som vil få rett til elsertifikater.³⁶

³⁵ Høringsnotatet punkt 3.2.1, andre avsnitt.

³⁶ Lc.

Høringsnotatet henviser til fornybardirektivet av 2001, som vil erstattes av fornybardirektiv 2. Definisjonen av fornybar energi i fornybardirektivet av 2001 var noe mindre omfattende enn definisjonen som er lagt til grunn i fornybardirektiv 2.

I fornybardirektivet av 2001 artikkel 2 bokstav a var fornybare ("vedvarende") energikilder definert slik:

"vedvarende, ikke-fossile kilder (vind, sol, geotermisk varme, bølge- og tidevandsenergi, vandkraft, biomasse, lossepladsgas, gas fra rensningsanlæg og biogas)"

I fornybardirektiv 2 artikkel 2 bokstav a defineres energi fra fornybare ("vedvarende") kilder slik:

"energi fra vedvarende ikke-fossile kilder i form af: vindkraft, solenergi, aerotermisk energi, geotermisk energi, hydrotermisk energi og havenergi, vandkraft, biomasse, lossepladsgas, gas fra spildevandsanlæg og biogas"

Definisjonene er i all hovedsak sammenfallende, og definerer begrepet "fornybare energikilder" ved en oppramsning av de teknologier som faller innenfor begrepet. Definisjonen i fornybardirektiv 2 er imidlertid noe mer omfattende enn definisjonen i direktivet fra 2001, ettersom varme nå er inkludert. Sverige vil som medlem av EU gjennomføre fornybardirektiv 2 i nasjonal rett, og direktivets definisjoner vil dermed trolig være retningsgivende for tolkning av den svenske elsertifikatlagen. Gode grunner taler for at også en norsk elsertifikatlov bør tolkes i samsvar med fornybardirektiv 2.

Heller ikke i miljørettslige konvensjoner jeg er kjent med er begrepet "fornybare energikilder" definert.

Ved å la retten til elsertifikater avhenge av at elektrisitet produseres av fornybare energikilder uten å innta en definisjon av begrepet, skapes en usikker rettstilstand. Produsenter som ønsker å produsere elektrisitet basert på nye teknologier vil ikke kunne

ta stilling til om produksjonen faller inn under begrepet eller ikke. Fornybare energikilder bør derfor defineres ved uttømmende oppramsing i en norsk elsertifikatlov, i samsvar med systematikken i fornybardirektiv 2 og den svenske elsertifikatlagen.

4.2.2 Teknologinøytralitet

Den svenske elsertifikatlagen er teknologinøytral i den forstand at alle teknologier som kvalifiserer til elsertifikater vil få tildelt ett elsertifikat per produserte megawatttime, jfr. 1. kapittel 2 § nr. 2. Det er ikke slik at noen produksjonsmetoder mottar mer eller mindre støtte enn andre. Også lovutkastet inneholdt en teknologinøytral løsning, jfr. utkastet § 2 bokstav a.

Av høringsnotatet fremgår at ”det er en sentral egenskap ved en elsertifikatordning at alle elsertifikatberettigede anlegg får like mye støtte uavhengig av støttebehov”³⁷. I Norge vil eksempelvis produksjon av vannkraft i hovedsak være lønnsomt uten noen form for støtte. Nye vannkraftverk vil i en teknologinøytral elsertifikatordning få tildelt elsertifikater på lik linje med produksjonsanlegg som benytter mindre lønnsomme produksjonsmetoder, som for eksempel vindkraft eller bioenergianlegg. Elsertifikatene vil dermed ikke bidra til en utjevning av forskjeller i modenhet som eksisterer mellom ulike produksjonsmetoder. Dette vil trolig innebære at et elsertifikatmarked vil stimulere til utbygging av de produksjonsmetoder som har lavest utbyggings- og produksjonskostnader.

En lov om elsertifikater kunne eksempelvis være teknologispesifikk ved at elektrisitet basert på enkelte fornybare energikilder ikke ga rett til å få tildelt elsertifikater. Virkninger av en teknologinøytral lov om elsertifikater kunne også tenkes utjevnet ved at mer kostbare produksjonsformer kunne få tildelt en støtte i tillegg til elsertifikatene.

ZERO argumenterer i sin høringsuttalelse for en teknologispesifikk lov om elsertifikater, og skriver følgende:

³⁷ Høringsnotatet side 10.

”For å få en god utnyttelse av alle nye fornybare energiressursene er det viktig å ha et system som stimulerer til utvikling av alle, og ikke bare den mest modne og konkurransedyktige teknologien. (...) For å sikre utvikling og utbygging av mange teknologier, bør sertifikatordningen være teknologispesifikk.”³⁸

Dersom det innføres en teknologinøytral lov om elsertifikater, mener ZERO at Enova må kunne gi investeringsstøtte til mindre modne teknologier i tillegg til elsertifikatretten.

Enova er i sin høringsuttalelse positiv til innføringen av en teknologinøytral elsertifikatlov, men fremhever gratispassasjerproblematikken.³⁹ Med dette siktes trolig til det at en lov om elsertifikater vil kunne fungere som en støtteordning for produksjonsanlegg som i utgangspunktet er lønnsomme, og dermed ikke har behov for noen form for støtte.

Det vil på den ene siden fremstå som lite hensiktsmessig å innføre et virkemiddel som vil gi en ekstra inntekt til utbygging av nye vannkraftverk, som ville vært lønnsomme uavhengig av innføringen av elsertifikatmarkedet. Elsertifikatmarkedet stimulerer da ikke til økt produksjon av fornybar elektrisitet, jfr. lovutkastet § 1.

Utvikling av ny teknologi eller videreutvikling av eksisterende teknologi for elektrisitetsproduksjon er et hensyn som en lov om elsertifikater kan ivareta, jfr. punkt 3.2.3. Dersom noen teknologier er godt utviklet og utbredt, kan dette være et argument for at produksjon av elektrisitet ved hjelp av disse teknologier ikke bør gi rett til elsertifikater. Ettersom størsteparten av elektrisitetsproduksjon i Norge stammer fra vannkraft ville det være naturlig å ikke inkludere vannkraft i en teknologispesifikk norsk lov om elsertifikater.⁴⁰

³⁸ ZERO (2005) side 2.

³⁹ Enova (2005) under ”premissene for lovforslaget”.

⁴⁰ Buan (2010) side 2-3.

På den annen side er kostnadseffektivitet også et hensyn en lov om elsertifikater vil kunne ivareta. En viktig side ved dette er at satsning på elektrisitetsproduksjon ved hjelp av fornybare energikilder skal kunne skje der dette er mest lønnsomt. Det er en ambisjon at elsertifikatmarkedet skal kunne utvides også til andre land enn Norge og Sverige. Naturgitte forskjeller landene imellom vil kunne føre til at elsertifikatmarkedet blir mer effektivt, ved at satsing på fornybar energi vil kunne skje i det land hvor investerings- og produksjonskostnadene vil være lavest. Dette er selve kjernen i et elsertifikatmarked. Dersom det er besluttet å innføre en lov om elsertifikater vil det kunne undergrave ordningen dersom loven ikke gjøres teknologinøytral.

4.2.3 Bør det settes en effektgrense for vannkraftverk?

I etterkrigstiden ble det igangsatt en omfattende kraftutbygging i vassdragene.⁴¹ Etter hvert som holdninger til naturvern endret seg, økte oppmerksomheten rundt miljømessige konsekvenser slik utbygging kan få. Store vannkraftverk innebærer ofte også større inngrep i naturen, hvilket leder til spørsmålet om en lov om elsertifikater bør ha en effektgrense. Dette ville innebære at anlegg som produserer elektrisitet basert på vannkraft med installert effekt over en fastsatt grense ikke ville få rett til elsertifikater.

Den svenske elsertifikatlagen har innført slike grenser for enkelte tilfeller. Av elsertifikatlagen 2. kapittel 2 § fremgår at nye vannkraftverk vil ha rett til elsertifikater. Etter den svenske loven kan imidlertid også eldre vannkraftverk ha rett til elsertifikater etter 2. kapittel 3 §. Forutsetningen er da at et vedtak, lov eller forskrift stiller nye krav til virksomheten som innebærer at lønnsom produksjon ikke kan skje dersom virksomheten ikke får rett til elsertifikater jfr. 2. kapittel 3 § 1. Eldre anlegg kan også få rett til elsertifikater dersom ombygginger eller investeringer i anlegget medfører at produksjonen ikke kan være lønnsom uten at virksomheten får rett til elsertifikater, jfr. 2. kapittel 3 § 2. Av 2. kapittel 3 § siste ledd følger at det i ombyggings- og investeringstilfeller som nevnt i punkt 2 kun vil være innehavere av et anlegg som har en installert effekt på maks 15 megawatt som kan få rett til elsertifikater.

⁴¹ Vassdrags- og energirett (2002) side 54.

Effektgrensen i den svenske elcertifikatlagen er dermed begrenset til tilfeller hvor det skal gjøres omfattende ombygginger eller investeringer i et eksisterende produksjonsanlegg uten at dette gir produksjonsøkning. For ny produksjon av vannkraft etter 2. kapittel 2 § gjelder ingen slik effektgrense.

Det norske lovutkastet inneholder ingen begrensning i forhold til hvor store vannkraftverk som kan være berettiget til elsertifikater.

Regelen i elcertifikatlagen 2. kapittel 3 § 2 innebærer at elsertifikater i enkelttilfeller kan tildeles produksjonsanlegg som ellers ikke ville ha fått elsertifikater fordi anlegget verken er nytt eller har økt produksjonen. Årsaken til dette er at elsertifikatordningen var ment å videreføre tidligere driftsstøtteordninger til vannkraft. I en norsk elsertifikatlov vil det trolig ikke være aktuelt å gi støtte til slike vannkraftverk. Lovutkastet inneholdt heller ingen bestemmelse om dette. Dersom det skal innføres en effektgrense for vannkraftverk i den norske elsertifikatloven vil dette være en effektgrense for nye vannkraftverk eller produksjonsøkninger i eksisterende vannkraftverk. Noen slik grense er ikke innført i Sverige. Hensynet til harmoni mellom de to lovene tilsier dermed at det ikke innføres en effektgrense i den norske elsertifikatloven.

I høringsnotatet drøftes problemstillingen, og viktigheten av ivaretagelse av miljøet ved vassdragsutbygginger fremheves. Departementet konkluderer imidlertid med at miljøkonsekvenser bedre kan utredes ved den konkrete konsesjonsbehandlingen.⁴²

Før utbygging av et vannkraftverk kan skje, må en rekke konsesjoner være på plass.⁴³ Etter vassdragsreguleringsloven § 2 er vassdragsreguleringer over en viss effektgrense konsesjonspliktig. Det følger av vassdragsreguleringsloven § 8 at skader eller ulemper for allmenne eller private interesser skal vurderes før konsesjon til vassdragsregulering gis. Uttrykket ”allmenne interesser” inkluderer etter en naturlig språklig forståelse også miljøhensyn.

⁴² Høringsnotatet side 12.

⁴³ Vassdrags- og energirett (2002) kapittel V.

Etter energiloven § 3-1 er anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi konsesjonspliktig. Utbyggingen vil også kunne kreve tillatelse etter vannressursloven § 8 dersom den medfører ”nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget eller sjøen”.

Tildeling av elsertifikater vil ikke være betinget av en individuell vurdering av det enkelte anlegg. Det legges opp til automatisk tildeling i en nettbanklignende løsning. I konsesjonsbehandlingen etter vassdragsreguleringsloven vil det enkelte produksjonsanleggs innvirkning på miljøet derimot bli utredet nærmere. Anleggets effekt vil her være relevant. Konsesjonsbehandlingen vil således gi bedre muligheter til å vurdere miljøkonsekvenser av et vannkraftverk. Innføring av en effektgrense i en elsertifikatlov vil kunne invitere til dobbeltbehandling. Dette taler mot å innføre en effektgrense for tildeling av elsertifikater i en norsk elsertifikatlov.

Den norske advokatforening (Advokatforeningen) støtter i sin høringsuttalelse den løsningen som er valgt i lovutkastet, og fremhever at en effektgrense vil kunne føre til tilpasninger fra utbyggere som vil kunne medføre at de miljø- og samfunnsmessig optimale løsninger ikke vil bli valgt.⁴⁴

Innføring av en effektgrense vil kunne medføre at utbyggere velger å bygge anlegg med effekt under effektgrensen for å få rett til elsertifikater, selv om det ellers kunne være mer lønnsomt å bygge et større anlegg. Den samfunnsøkonomisk optimale løsning vil ikke samsvare med den løsning som for den enkelte utbygger fremstår som mest lønnsomt. Det oppstår dermed et tap ved at noe elektrisitetsproduksjon som ellers ville være lønnsom ikke blir realisert på grunn av at elektrisitetsprodusenter tilpasser seg en effektgrense i elsertifikatloven. Hensynet til kostnadseffektivitet trekker dermed i retning av at det ikke bør innføres en effektivitetsgrense i en norsk elsertifikatlov.

ZERO argumenterer i sin høringsuttalelse for at strømproduksjon fra store vannkraftverk ikke skal gi rett til elsertifikater. ZERO hevder at store vannkraftverk er

⁴⁴ Advokatforeningen (2005) side 2.

miljøfiendtlig, og at en norsk elsertifikatlov derfor bør ha en øvre grense for hvor store vannkraftprosjekter som kan gi rett til elsertifikater.⁴⁵

Det at tildeling av elsertifikater til store vannkraftverk vil kunne stride mot den alminnelige rettsoppfatning og dermed bidra til å svekke tilliten til ordningen er et moment som taler for at det bør innføres en effektgrense i en norsk elsertifikatlov.

Negative konsekvenser av store vannkraftverk for berørt befolkning og biologisk mangfold har også ledet til debatt om hvorvidt prosjektaktiviteter for store vannkraftverk bør kunne brukes til oppfyllelse av forpliktelser etter Kyoto-protokollen. I EU ble kvotedirektivet⁴⁶ endret ved linkingdirektivet⁴⁷ i 2004. Endringen medførte at det for prosjekter for vannkraftanlegg på over 20 megawatt kreves særlig dokumentasjon for å sikre at miljøhensyn er tilstrekkelig ivaretatt.

Hensynet til bærekraftig utvikling tilsier at en elsertifikatlov ikke bør være et insentiv til utbygging av store vannkraftverk. Elsertifikatloven bør derfor inneholde en effektgrense.

⁴⁵ ZERO (2005) under ”stor vannkraft må ut”.

⁴⁶ 2003/87/EF.

⁴⁷ 2004/101/EF.

4.3 Hvor gamle produksjonsanlegg bør få tildelt elsertifikater?

For å stimulere til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder kan det være ønskelig å avgrense retten til elsertifikater slik at den bare omfatter nye virksomheter. Det må da avgjøres hvilket skjæringspunkt som skal velges, og om det eventuelt skal gjøres unntak for enkelte produksjonsmetoder.

4.3.1 Bør det settes en grense for hvor gamle produksjonsanlegg som kan gi rett til elsertifikater?

I Norge kommer nesten hundre prosent av produsert elektrisitet fra fornybare energikilder.⁴⁸ Dersom alle eksisterende produksjonsanlegg gis rett til elsertifikater, vil dette innebære at nesten alle eksisterende norske elektrisitetsprodusenter vil få tildelt elsertifikater. Tildeling av elsertifikater til eksisterende anlegg vil ikke nødvendigvis bidra til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder. Spørsmålet er derfor om det bør innføres en grense for hvor gamle produksjonsanlegg som kan gi rett til elsertifikater.

Etter fornybardirektiv 2 teller både produksjon av fornybar elektrisitet fra eksisterende og nye produksjonsanlegg med når det skal avgjøres om det enkelte land har nådd sitt fornybarmål. Målet er gitt ved en fastsatt prosentandel av forbruket. Ettersom målene for de enkelte land settes høyere enn dagens nivå, er det ønskelig å øke produksjonen av fornybar energi i EU. Dette har i direktivet blant annet gitt seg utslag i at det for felles gjennomføringsprosjekter kun er energi fra produksjonsanlegg som er satt i drift etter 25. juni 2009 som skal medregnes som et bidrag til oppnåelse av det enkelte lands fornybarmål:

”2. Medlemsstaterne giver Kommissionen underretning om den andel eller mængde elektricitet, opvarmning eller køling fra vedvarende energikilder produceret af fælles projekter på deres område, der er sat i drift efter 25. juni 2009 eller som følge af en kapacitetsforøgelse i anlæg, der er blevet renoveret

⁴⁸ Buan (2010) side 2-3.

efter denne dato, som skal betragtes som et bidrag til opfyldelse af det nationale overordnede mål i en anden medlemsstat med henblik på måling af overholdelse af kravene i dette direktiv.”⁴⁹

For felles gjennomføringsprosjekter vil det dermed kun være ny fornybar energi som teller med ved oppfyllelsen av de nasjonale mål. En norsk elsertifikatlov vil være et virkemiddel som Norge benytter for å nå sin fornybarandel etter direktivet. Det at direktivet fremmer økt produksjon av fornybar energi er et moment som tilsier at en norsk elsertifikatlov bør inneholde en grense for hvor gamle produksjonsanlegg som kan gi rett til sertifikater.

I den svenske elcertifikatlagen er det i utgangspunktet ingen slik grense. Den svenske elcertifikatlagen legger imidlertid opp til en utfasing av eldre produksjonsanleggs rett til elsertifikater i 2012 og 2014.⁵⁰ På den ene siden kan det anføres at ettersom man i Sverige ikke innledningsvis begrenset retten til elsertifikater til nye produksjonsanlegg, kan det ikke forventes at en slik begrensning skal innføres i Norge. Av forarbeidene til elcertifikatlagen 2. kapittel 7 § fremgår imidlertid at begrunnelsen for at også eksisterende produksjonsanlegg fikk tildelt elsertifikater var at man ønsket å sikre tilstrekkelig likviditet i elsertifikatmarkedet:

”Det har funnits fördelar med att under elcertifikatsystemets inledande år låta systemet omfatta även de produktionsanläggningar som var i drift när systemet infördes. Det har bl.a. gett en bättre likviditet i marknaden.”⁵¹

Flere høringsinstanser argumenterte for at all produksjon burde gi rett til elsertifikater uavhengig av anleggets alder. Green Stream Network (Green Stream) leverer tjenester knyttet til handel med CO₂- og miljørelaterte handelsderivater,⁵² og fremhever i sin høringsuttalelse hensynet til likviditet:

⁴⁹ 2009/28/EF artikkel 7 punkt 2.

⁵⁰ Elcertifikatlagen 2. kapittel 7 §.

⁵¹ Proposition 2005/06:154 side 32.

⁵² Green Stream (2005), punkt 1.

”Balanserte markedsforhold forutsetter likviditet i markedet. Dersom all eksisterende produksjon utelates, vil sertifikatberettiget produksjon i Norge ved starten av ordningen, 1. januar 2006, være tilnærmet null.”⁵³

Hensynet til likviditet i elsertifikatmarkedet gjør seg ikke gjeldende med samme styrke når Norge skal tre inn i markedet, ettersom det trolig ikke vil oppstå like store likviditetsproblemer i ett felles elsertifikatmarked.

Av høringsnotatet fremgår at det at Sverige faset ut tidligere driftsstøtteordninger ved innføringen av elsertifikatmarkedet var en medvirkende årsak til at eksisterende produksjonsanlegg fikk rett til elsertifikater etter den svenske loven.⁵⁴ Ettersom Norge ikke har slike driftsstøtteordninger er dette ikke et argument som taler for at eksisterende virksomheter skal få rett til elsertifikater etter en norsk elsertifikatlov.

I det norske lovutkastet fra 2004 var det i § 7 innført skjæringstidspunkter slik at det etter hovedregelen i bokstav a bare var produksjonsanlegg som hadde byggestart etter 1. januar 2004 som fikk rett til elsertifikater:

”Tilsynsmyndigheten skal etter skriftlig søknad fra anleggets innehaver godkjenne produksjonsanlegget som elsertifikatberettiget dersom produksjonsanlegget produserer eller skal produsere elektrisitet ved hjelp av fornybare energikilder som nevnt i § 6, har nettilknytning og

- a) hadde byggestart etter 1. januar 2004,
- b) ble tatt ut av drift etter 1. januar 2003 og ved ny idriftsettelse har vært ute av drift i minst fem år, eller
- c) ble tatt ut av drift før 1. januar 2003 og ny idriftsettelse skjer etter 1. januar 2004
- d) var i drift før 1. januar 2004 og varig øker sin produksjon etter dette tidspunkt.”

⁵³ Green Stream (2005), punkt 3.1.

⁵⁴ Høringsnotatet punkt 3.1.

Fra denne hovedregel var det i bokstav b og c gjort unntak for tilfeller der produksjonsanlegget hadde byggestart før 1. januar 2004 men hadde vært ute av drift i en lengre tidsperiode. Tanken er at dersom inntekt fra elsertifikater gjør drift av eksisterende produksjonsanlegg som ikke er i drift lønnsomt, er det ønskelig at disse anleggene får rett til elsertifikater. Samtidig er det viktig å unngå at det spekuleres i å ta eksisterende anlegg ut av drift for å få rett til elsertifikater. Det settes derfor krav til hvor lenge et anlegg må ha vært ute av drift.

Som hovedregel var det dermed kun nye produksjonsanlegg som kunne gi rett til elsertifikater. Dette er i samsvar med formålet om å bidra til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder, jfr. utkastet § 1. I formuleringen ”økt produksjon” ligger at man ønsker å stimulere til mer slik produksjon enn det man har i dag. Det at eksisterende produsenter får tildelt elsertifikater vil i utgangspunktet ikke bidra til økt produksjon. Formålet tilsier dermed at elsertifikater kun gis til ny produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder.

Dette argumentet ble også vektlagt i de svenske forarbeidene ved innføringen av begrensninger for eksisterende virksomheter i elsertifikatlagen 2. kapittel 7 §:

”Den uppenbara nackdelen med att de befintliga anläggningarna är certifikatberättigande på samma villkor som nya anläggningar är att konsumenterna, via elpriset, inte bara kommer att bidra till nyinvesteringar i förnybar elproduktion, utan även till att täcka kostnader i befintliga anläggningar. Dessa har i många fall redan en god lönsamhet vid rådande elpriser i kombination med andra styrmedel.”⁵⁵

For at en norsk elsertifikatlov skal kunne nå et mål om økt produksjon av fornybar elektrisitet bør det innføres et skjæringstidspunkt, slik at kun produksjonsanlegg som har startet opp etter dette tidspunkt gir rett til elsertifikater.

⁵⁵ Proposition 2005/06:154 punkt 5.2.

4.3.2 Hvilke produksjonsanlegg bør defineres som nye?

Den 7. september 2009 ble det inngått en overenskomst om prinsipper for videre utvikling av et felles marked for elsertifikater, signert av Sveriges næringsminister og Norges olje- og energiminister. Av overenskomsten fremgår at det tas sikte på oppstart av elsertifikatmarkedet fra 1. januar 2012. Spørsmålet er dermed hvilken grense som bør settes for hvor gamle produksjonsanlegg som kan få elsertifikater i en norsk elsertifikatlov med ikrafttredelse 1. januar 2012.

Flere tenkelige alternativer finnes. I det følgende vil jeg fokusere på to alternativer: De tidligere frister som er skissert i lovutkastet kan videreføres, eventuelt med et utfasingsopplegg for eldre virksomheter slik den svenske loven hadde. En annen mulighet er at det settes et nytt skjæringspunkt, eksempelvis ved lovens ikrafttredelse.

Forutsetningen for at produksjonsanlegg som er satt i drift før lovens ikrafttredelse skal kunne få elsertifikater må være at annen mottatt støtte betales tilbake.⁵⁶

Fornybardirektiv 2 inneholder begrensninger i muligheten til å medregne energi fra felles prosjekter ved beregningen av den oppnådde fornybarandel.⁵⁷ Det er kun produksjon fra anlegg som er satt i drift etter direktivets ikrafttredelse den 25. juni 2009 som kan medregnes, og dermed etter direktivet er å regne som ”ny” produsert energi. Dette kan tale for at ikrafttredelsestidspunktet bør være avgjørende også i en norsk elsertifikatlov.

Det følger av elsertifikatlagen 2. kapittel 7 § første ledd at grensen for hvilke produksjonsanlegg som skal fases ut av elsertifikatordningen går ved produksjonsanlegg som er tatt i drift før 1. mai 2003:

⁵⁶ Se lovutkastet § 7 tredje ledd.

⁵⁷ 2009/28/EF artikkel 7 punkt 2 og artikkel 9 punkt 2 bokstav b.

”För produktionsanläggningar som för första gången har tagits i drift före den 1 maj 2003 har producenten inte rätt att tilldelas elcertifikat

1. efter utgången av år 2014, om elen produceras med användande av biobränslen, vindkraft eller vattenkraft och statligt bidrag till en investering eller ombyggnad i anläggningen har getts efter den 15 februari 1998 enligt ett program för vissa investeringar inom energiområdet, eller

2. i andra fall än de som avses i 1, efter utgången av år 2012.”

Etter bestemmelsens punkt 2 er hovedregelen at produksjonsanlegg som er tatt i drift før 1. mai 2003 ikke vil ha rett til elsertifikater etter utgangen av 2012. Av bestemmelsens punkt 1 følger at produksjonsanlegg som driver elektrisitetsproduksjon basert på biobrensel, vindkraft eller vannkraft, og som har fått bidrag til investering eller ombygging ikke vil ha rett til elsertifikater etter utgangen av 2014.

I den svenske loven er det dermed innført en begrensning i elsertifikatretten for produksjonsanlegg som er tatt i drift før 1. mai 2003. Dette er det samme året som den svenske loven trådte i kraft. Det at ikrafttredelse er valgt som skjæringstidspunkt i elcertifikatlagen kan tale for at ikrafttredelsestidspunktet også bør bli avgjørende i en norsk elsertifikatlov.

Hvilken betydning denne utfasingen har for de enkelte svenske virksomheter vil avhenge av når produksjonsanlegget ble satt i drift. Elsertifikatretten er som hovedregel begrenset til en periode på femten år fra tildelingen fant sted, jfr. 2. kapittel 8 §. Dette gjelder også for produksjonsanlegg som ble satt i drift etter 30. april 2003. For produsenter som har fått tildelt elsertifikater siden 2003, og eksempelvis mister elsertifikatretten i 2012, vil dette innebære at virksomheten har fått tildelt elsertifikater i ni år.

Det vil kunne fortone seg urimelig at svenske produksjonsanlegg som var satt i drift før skjæringstidspunktet fikk tildelt elsertifikater i årevis dersom en slik ordning ikke innføres også i Norge. På den annen side var innføringen av et elsertifikatmarked i Sverige en del av utfasingen av tidligere driftsstøtteordninger. Slike ordninger har vi ikke i Norge i

dag, og eksisterende norske produsenter har derfor ikke en berettiget forventning om å få tildelt elsertifikater.⁵⁸

I det norske lovutkastet var det fastsatt skjæringstidspunkter i § 7 første ledd. Hovedregelen var at kun virksomheter som hadde byggestart etter 1. januar 2004 fikk tildelt elsertifikater. Dette var ikke samsvarende med lovens ikrafttredelse, ettersom loven skulle tre i kraft 1. januar 2006.⁵⁹

Årsaken til at skjæringstidspunktet ble satt til et tidligere tidspunkt enn ikrafttredelsen var trolig at aktørene i markedet var gitt en forventning om at elsertifikatmarkedet ville inntre tidligere enn 2006. Innføring av et elsertifikatmarked har vært drøftet i flere stortingsmeldinger, og i St.meld. nr. 47 (2003-2004) foreslo departementet at en overgangsordning skulle innebære at virksomheter som bygget produksjonsanlegg etter 1. januar 2004 skulle få tildelt elsertifikater når markedet ble innført.⁶⁰ Dersom aktører i markedet hadde investert i tiltro til disse forventninger, ville rammene for investeringer i fornybar energi fremstå som svært uforutsigbare dersom et annet og senere skjæringstidspunkt ble valgt.

Flere høringsinstanser fremhever hensynet til forutsigbarhet. Eksempelvis påpeker Energibedriftenes landsforening (EBL) i sin høringsuttalelse at det er positivt at skjæringstidspunktet settes til 1. januar 2004:

”I utkastet defineres denne grensen ved byggestart etter 1. januar 2004. Denne grensen ble først lansert i forbindelse med framleggelsen av St. meld. nr. 18 (2003-2004) *Om forsyningssikkerheten for strøm mv.* for mer enn et år siden, og en del aktører har festet lit til denne og satt i gang prosjekter med tanke på å bli med i sertifikatsystemet. Det er i utgangspunktet ryddig av departementet at denne grensen videreføres i utkastet til lov.”⁶¹

⁵⁸ Høringsnotatet punkt 3.1.

⁵⁹ Ibid punkt 2.1.

⁶⁰ St.meld. nr. 47 (2003-2004) punkt 9.4.

⁶¹ EBL (2005) side 6.

I en pressemelding den 26. november 2009 presenterte Regjeringen en overgangsordning for elsertifikatmarkedet. Det fremgår av pressemeldingen at overgangsordningen som hovedregel skal medføre at produksjonsanlegg med byggestart etter 7. september 2009 etter søknad kan få rett til elsertifikater. For vannkraftverk og mikrokraftverk skal skjæringstidspunktet være 1. januar 2004. Valg av tidspunkt er ikke begrunnet. Det fremgår videre at ” Nærmere kriterier for overgangsordningen vil bli bestemt i lov og forskrift”. Slike kriterier er ikke gitt, og pressemeldingen er derfor kun et uttrykk for politisk vilje. Det at konkrete datoer offentliggjøres kan imidlertid bidra til å skape forventninger blant aktører i markedet. Dette trekker i retning av at skjæringstidspunktet ikke bør settes til senere tidspunkt enn de som er angitt i pressemeldingen.

Hensynet til forutsigbarhet for aktørene i markedet tilsier at skjæringstidspunktet settes til 1. januar 2004 også i en elsertifikatlov med ikrafttredelse 1. januar 2012. Innføringen av et elsertifikatmarked vil da ha vært under oppseiling i flere år, og blant annet gjennomgått to høringsrunder. Dette har bidratt til at rammebetingelsene for investorer innen fornybar energi i lang tid har fremstått som uforutsigbare. Dette tilsier at hensynet til forutsigbarhet bør tillegges særlig vekt ved fastsettelse av skjæringstidspunktet.

Skjæringstidspunktet bør settes til 1. januar 2004 også i en ny elsertifikatlov.

4.3.3 Hvilket kriterium bør velges for å avgjøre om et produksjonsanlegg er for gammelt på skjæringstidspunktet?

Dersom det fastsettes et skjæringspunkt, som nevnt under punkt 4.3.1, oppstår det spørsmål om hvilke kriterier som skal legges til grunn for å avgjøre om et produksjonsanlegg som eksisterer på skjæringstidspunktet er for gammelt til å få rett til elsertifikater.

Av fortalen til fornybardirektiv 2 følger at import av fornybar energi vil kunne medregnes når det skal avgjøres om det enkelte land har nådd den fornybarandelen som

direktivet angir. For å unngå en netto økning av utslipp av klimagasser vil imidlertid kun fornybar energi fra anlegg som er satt i drift etter direktivets inntreden medregnes.⁶²

I fornybardirektiv 2 er ”satt i drift” brukt flere steder hvor et anleggs alder har betydning for om produsert energi fra dette anlegget kan bidra til et lands måloppnåelse. Etter artikkel 7 nr. 2 vil kun produksjon fra anlegg som er satt i drift etter 25. juni 2009 kunne medregnes i felles gjennomføringsprosjekter.⁶³ Også i prosjekter mellom medlemsland og land som ikke er forpliktet etter direktivet er det et vilkår at produksjonsanlegget er satt i drift etter 25. juni 2009 for at produksjon fra dette skal kunne medregnes.⁶⁴

Innføring av et pliktig elsertifikatmarked i Norge vil være et virkemiddel for å nå fornybardirektivets mål. Det vil dermed kunne være fordelaktig at begrepsbruken i en norsk elsertifikatlov samsvarer med direktivet.

I den svenske elsertifikatlagen er vilkåret i 2. kapittel, 7 § at produksjonsanlegget er ”tatt i drift” etter 1. mai 2003:

”För produktionsanläggningar som för första gången har tagits i drift före den 1 maj 2003 har producenten inte rätt att tildelas elcertifikat (...)”

Det samme vilkåret brukes i 1. kapittel, 2 § om produksjon av elektrisitet ved hjelp av vannkraft som kan gi rett til elsertifikater.

Av forarbeidene til den svenske elsertifikatlagen følger at ” en anläggning skall anses vara i drift när den nyttjas för sitt ändamål på ett normalt sätt.”⁶⁵

⁶² 2009/28/EF, fortalens avsnitt 37.

⁶³ Se punkt 4.3.

⁶⁴ 2009/28/EF, artikkel 9.

⁶⁵ Proposition 2002/03:40, punkt 7.

I det norske lovutkastet var ”byggestart” valgt som kriterium, jfr. § 7. Lovutkastet inneholdt imidlertid ingen definisjon av begrepet byggestart. Begrepet er heller ikke definert i høringsnotatet, eller merknadene til de enkelte bestemmelser.

Ordet byggestart henspeiler etter en naturlig språklig forståelse på det tidspunkt hvor byggingen av produksjonsanlegget starter. Det er imidlertid ikke klart hvilket stadium i byggeprosessen som kan betegnes som byggestart. Eksempelvis kan det tenkes at byggestart foreligger når plantegningene er utarbeidet, tillatelser er innhentet, eller ved første spadestikk på byggeplassen.

Flere høringsinstanser etterlyste i høringsrunden en klargjøring av begrepet byggestart.⁶⁶ Advokatforeningen påpeker i sin høringsuttalelse at ”Det vil dessuten by på betydelige praktiske problemer å definere hva som skal anses som byggestart og hva som er rene forberedende arbeider”.⁶⁷

SWECO Grøner utarbeidet i 2005 en rapport på oppdrag for NVE om avgrensningen av hvilke anlegg som kunne kvalifisere for tildeling av elsertifikater. Rapporten omhandler blant annet begrepet byggestart. I rapporten konkluderes det med at en entydig definisjon av begrepet byggestart som kan omfatte alle prosjekttyper ikke kan gis. Det fremgår videre at dersom begrepet byggestart benyttes i en norsk elsertifikatlov vil forvalter av regelverket måtte akseptere en sammensatt og uensartet dokumentasjon fra tiltakshaver. Det vil også ved noen prosjekter kunne oppstå tvil om når prosjektet hadde byggestart.⁶⁸

Videre kan det stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig at det velges et annet kriterium for tildeling av elsertifikater i en norsk elsertifikatlov enn det som er brukt i den svenske elsertifikatlagen.

⁶⁶ Se Enova (2005) side 5 under ”Om kapittel to: tildeling av elsertifikater”.

⁶⁷ Advokatforeningen (2005) side 2.

⁶⁸ Aspen (2005).

Tildeling av elsertifikater er en sentral del av et elsertifikatsystem. Byggestart vil foreligge på et tidligere tidspunkt enn idriftsettelse. Dersom skjæringspunktet settes likt i norsk og svensk elsertifikatlov, vil bruk av disse forskjellige vilkårene kunne medføre at et produksjonsanlegg i Sverige får rett til elsertifikater, selv om det samme anlegget ikke ville få det i Norge. Dette kan føre til at tilliten til elsertifikatmarkedet svekkes ved at disse forskjellene oppleves som urimelige av aktørene i markedet.

På den annen side er det ikke slik at alle sider ved elsertifikatmarkedet må reguleres likt i de respektive lands lovgivning for at markedet skal kunne fungere etter sin hensikt. I en rapport utarbeidet av den svenske energimyndigheten fremheves at grunnleggende funksjoner og regler må samordnes for at et felles svensk-norsk elsertifikatmarked skal kunne fungere. Vilkår som angir på hvilket tidspunkt rett til elsertifikater inntreffer, er imidlertid ikke angitt som et moment som må eller bør samordnes.⁶⁹

Det at en definisjon av begrepet byggestart ikke eller vanskelig kan gis, trekker klart i retning av at et annet begrep bør benyttes ved avgrensningen av hvilke anlegg som kan kvalifisere for tildeling av elsertifikater. Om et produksjonsanlegg kan få tildelt elsertifikater eller ikke vil kunne ha stor økonomisk betydning for de som ønsker å investere i et slikt anlegg. Hensynet til forutsigbarhet for aktørene i et elsertifikatmarked tilsier derfor at det benyttes et avgrensningskriterium som gjør det mulig for aktørene å forutberegne sin stilling. ”Byggestart” er trolig ikke et slikt kriterium.

Dersom rett til elsertifikater ikke skal avhenge av om et produksjonsanlegg hadde byggestart etter skjæringstidspunktet, oppstår spørsmålet om hvilket vilkår som da skal benyttes i en norsk elsertifikatlov. Det finnes flere tenkelige alternativer. Green Stream argumenterer i sin høringsuttalelse for at produksjonsstart skal benyttes som kriterium.⁷⁰ Det bør også vurderes om en norsk elsertifikatlov bør inneholde det samme avgrensningskriterium som den svenske elsertifikatlagen, slik at kun anlegg som er ”tatt i drift” etter skjæringstidspunktet vil få rett til elsertifikater.

⁶⁹ Energimyndigheten 2010:28 side 46.

⁷⁰ Green Stream (2005) punkt 3.7.

Advokatforeningen argumenterer i sin høringsuttalelse for at idriftssettelse legges til grunn: ”Hensynet til at ordningen skal være enkelt å praktisere og gi mest mulig forutsigbarhet for aktørene, tilsier derfor at grensen settes til driftssetting, ikke byggestart”.⁷¹

Til tross for at det ikke er avgjørende for at et felles svensk-norsk elsertifikatmarked skal kunne fungere at de to lovene samordnes på dette punktet, vil samordning kunne innebære visse fordeler. Urimelige utslag som følge av forskjeller i norsk og svensk lovgivning i vilkåret for når elsertifikatretten oppstår vil kunne svekke tillitten til markedet. I tillegg vil det at vilkåret ”tatt i drift” er definerbart, og det at det finnes en svensk definisjon, innebære en vesentlig forenkling i det norske lovarbeidet. Vilkaåret vil også gjøre det enklere for aktørene i markedet å beregne sine inntekter.

Det kan argumenteres for at det ved bruk av idriftssettelse som vilkår vil kunne bli et problem at enkelte innehavere av produksjonsanlegg sitter på gjerdet og venter med å sette i drift anlegget til skjæringstidspunktet er passert. Dette kan føre til at enkelte produksjonsanlegg som ville ha blitt bygget uavhengig av om produksjonen ville gi rett til elsertifikater eller ei, vil få rett til sertifikater. Dette vil imidlertid også kunne ha positive virkninger i markedet ved at tilbudet av elsertifikater øker i en tidlig fase.⁷²

Som drøftelsen viser foreligger det ikke tungtveiende momenter som tilsier at en norsk elsertifikatlov bør ha et annet vilkår for avgrensningen av hvilke produksjonsanlegg som kan kvalifisere for tildeling av elsertifikater enn den svenske elsertifikatlagen og fornybardirektiv 2. Vilkaåret ”tatt i drift” bør derfor brukes i en norsk elsertifikatlov.

⁷¹ Advokatforeningen (2005) side 2.

⁷² Aspen (2005), side 9.

4.3.4 Bør produksjonsøkning gi rett til elsertifikater?

Ved rehabilitering, oppgradering eller utvidelse av et eksisterende produksjonsanlegg kan man oppnå økt produksjon. Sammenlignet med bygging av nye produksjonsanlegg, vil produksjonsøkninger i form av effektivisering av eksisterende anlegg kunne være en kostnadseffektiv og miljøvennlig måte å produsere ny fornybar elektrisitet på. Den økonomiske besparelse oppstår dersom kostnadene ved tiltaket som medfører produksjonsøkningen er lavere enn de kostnader som ville oppstå ved byggingen av et nytt anlegg. Miljøgevinsten oppstår dersom produksjonsøkningen medfører færre negative miljøkonsekvenser enn bygging av et nytt produksjonsanlegg.

Dersom innehaver av et produksjonsanlegg ikke har rett til elsertifikater fordi anlegget var i drift (eller hadde byggestart) før det skjæringstidspunkt som er valgt, er spørsmålet om elsertifikatrett allikevel skal gis dersom anlegget har en produksjonsøkning etter dette tidspunkt. Den økte produksjon vil i utgangspunktet være ”ny” produksjon.

I fornybardirektiv 2 er kapasitetsøkninger omhandlet i artikkel 12:

”Med henblik på artikkel 7, stk. 2, og artikkel 9, stk. 2, litra b), behandles enheder af energi fra vedvarende energikilder, der kan tilskrives en forøgelse af kapaciteten på et anlæg, som om de var produceret af et særskilt anlæg, der blev sat i drift på det tidspunkt, hvor kapacitetsforøgelsen skete.”

Av artikkel 7 (2) og artikkel 9 (2) b følger at dersom flere land samarbeider om å nå de mål som følger av direktivet, skal også kapasitetsøkning fra anlegg som har blitt renovert etter 25. juni 2009 regnes med. Produksjonsøkninger i eksisterende anlegg er dermed en måte landene kan oppfylle sin forpliktelse etter direktivet på. Elsertifikater er nevnt som ett virkemiddel for å nå direktivets mål jfr. artikkel 2 bokstav k. Det at landene kan oppfylle sin forpliktelse ved hjelp av produksjonsøkninger er dermed et moment som taler for at økt produksjon bør gi rett til elsertifikater. Elsertifikatmarkedet vil ellers ikke være et effektivt virkemiddel for å oppfylle forpliktelsen etter direktivet.

Av den svenske elcertifikatlagen 2. kapittel 1 § tredje ledd fremgår at der produksjonskapasiteten i et anlegg økes som følge av investeringer i produksjonsøkende tiltak, skal den økede produksjonen gi rett til elsertifikater:

”Om produktionskapaciteten til följd av investeringar i produktionshöjande åtgärder varaktigt ökats i en anläggning som avses i 1 eller 1 a § efter utgången av 2006, ska den ökade produktionen av fornybar el berättiga innehavaren att bli tilldelad elcertifikat.”

Ordlyden kan indikere at dersom anlegget har øket produksjon som gir rett til elsertifikater, vil all anleggets produserte elektrisitet kvalifisere for tildeling av elsertifikater. Av de svenske forarbeidene fremgår imidlertid at det kun skal gis elsertifikater tilsvarende den økede produserte elektrisitet.⁷³ I tillegg er det et vilkår for elsertifikatrett at produksjonsøkningen har funnet sted etter utgangen av 2006.

Investeringsvilkåret innebærer at produksjonsøkning som følger av normale svingninger i produksjonsgrunnlaget ikke gir rett til elsertifikater. Dersom et vindkraftverk eksempelvis hadde lav produksjon i årene før 2006 på grunn av lite vind, vil økt produksjon som følge av økt vind ikke gi rett til elsertifikater.

2. kapittel 1 § i den svenske loven gjelder for vindkraft, solenergi, bølgeenergi, geotermisk energi eller biobrensel. Torv er også inkludert, jfr. henvisningen til 1 a §. Etter 2. kapittel. 2 § tredje ledd vil også økt produksjon fra vannkraftverk kunne gi rett til elsertifikater. Det er her ikke inntatt et krav om investering. For vannkraft vil produksjonsøkninger som har funnet sted etter utgangen av april 2003 gi sertifikatrett.

Av det norske lovutkastet § 7 første ledd bokstav d følger at produksjonsanlegg som var i drift før skjæringstidspunktet 1. januar 2004 vil få rett til elsertifikater dersom anlegget varig øker sin produksjon. I lovutkastet § 7 annet ledd presiseres at elsertifikatretten kun gjelder økningen i produksjonen.

⁷³ Proposition 2002/03:40, punkt 4.

I det norske lovutkastet er det ikke inntatt et investeringsvilkår slik det fremgår av den svenske elcertifikatlagen 2. kapittel § 1. I stedet var det et vilkår for elsertifikatrett at anlegget ”varig øker sin produksjon”.⁷⁴

Av merknadene til lovutkastet følger at ”Forbedring av produksjonsutstyret vil normalt oppfylle vilkåret. (...) Vilkåret ”varig” vil være oppfylt dersom tiltaket etter all sannsynlighet gir produksjonsøkning i en tiårsperiode.”

For å avgjøre hva som er økt produksjon må det gjøres målinger og beregninger.⁷⁵ Det kan synes at investeringsvilkåret slik det fremgår av elcertifikatlagen innebærer en enklere løsning ved at det kan være lettere å dokumentere at det har skjedd en investering. Den svenske loven legger imidlertid også opp til at det kun er den økede produksjonen som skal gi rett til elsertifikater. At investeringsvilkåret er oppfylt vil innebære at rett til elsertifikater foreligger. Hva som er økt produksjon må uansett beregnes. Forskjellene i ordlyd mellom elcertifikatlagen og det norske lovutkastet vil dermed trolig ikke ha særlig stor betydning.

Tildeling av elsertifikater ved produksjonsøkning er ikke problematisert av høringsinstansene.

Det synes dermed klart at produksjonsøkninger bør gi rett til elsertifikater.

4.3.5 Bør anlegg med høye produksjonskostnader som ble utbygd før skjæringstidspunktet gis rett til elsertifikater?

Dersom det allerede er bygget ut anlegg som produserer elektrisitet av fornybare energikilder ved hjelp av mindre modne teknologier, kan det reises spørsmål om disse skal få rett til elsertifikater til tross for anleggets alder. Tanken er at disse anleggene fortsatt har høye kostnader i forhold til andre produksjonsanlegg. I prinsippet kan argumentet gjøres gjeldende for alle produksjonsmetoder som har høyere kostnader enn den rimeligste produksjonsmetoden. I Norge er det vannkraftverk som er den mest

⁷⁴ Merknadene side 5, siste avsnitt.

⁷⁵ Aspen (2005), side 12.

utviklede metode for produksjon av elektrisitet. Alle eksisterende anlegg som produserer elektrisitet fra andre fornybare kilder vil dermed kunne argumentere for at de bør gis elsertifikatrett grunnet høyere produksjonskostnader.

Fornybardirektiv 2 inneholder ikke et generelt skjæringstidspunkt. Av artikkel 7 nr. 2 fremgår imidlertid at det for samarbeidsprosjekter skal rapporteres om produksjon som er satt i drift etter 25. juni 2009. Artikkel 9 nr 2 bokstav b inneholder den samme grensen. Direktivet gjør ikke unntak fra dette skjæringstidspunktet for noen produksjonsmetoder. Dette samsvarer med direktivets målsetning om at 20 % av energikonsum skal stamme fra fornybare kilder innen 2020. For at dette målet skal nås, er det behov for en øket produksjon av fornybar energi.

På den annen side vil det ikke bidra til å nå direktivets mål dersom eksisterende produksjonsanlegg må legges ned fordi driften ikke er lønnsom.

Videre følger det av fortalen til direktivet avsnitt 14 at direktivet også har som formål å fremme utviklingen av nye teknologier:

”Hovedformålet med bindende nationale mål er at give investorer sikkerhed og at fremme en vedvarende udvikling af teknologier, der producerer energi på grundlag af alle former for vedvarende energikilder. Det er således ikke hensigtsmæssigt at udsætte beslutningen om, hvorvidt et mål skal være bindende til det tidspunkt, hvor en senere begivenhed indtræffer”

For å fremme nye teknologier kan det være nødvendig å gi støtte til produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder som har høyere kostnader enn mer utprøvde teknologier. Dette taler for at eldre produksjonsanlegg som produserer elektrisitet ved hjelp av mindre modne teknologier bør gis rett til elsertifikater.

I den svenske elsertifikatlagen var det som vi har sett ikke fastsatt et skjæringstidspunkt, ettersom elsertifikatordningen skulle avløse tidligere ordninger med driftstøtte. En utfasing av eldre anlegg følger imidlertid av

elcertifikatlagen 2. kapittel 7 §. Spørsmålet blir dermed om det er gjort unntak fra denne utfasingen for noen teknologier.

I 2. kapittel 2 § nr 1. er det gjort unntak for små vannkraftverk:

”Berättigad att bli tilldelad elcertifikat är även innehavaren av en enligt 5 § godkänd produktionsanläggning där el produceras med användande av vattenkraft, om produktionen sker

1. i en anläggning som var i drift vid utgången av april 2003 och som då hade en installerad effekt som inte var högre än 1 500 kilowatt,”

Det er dermed gjort unntak for produksjonsanlegg som var i drift før elcertifikatlagen trådte i kraft, dersom anlegget ikke hadde høyere produksjonskapasitet enn 1500 kilowatt. I de svenske forarbeidene forklares unntaket slik:

”De anläggningar som i dag uppbär driftstöd kan inte anses kommersiellt självbärande och skall därför erhålla det ekonomiska stöd som elcertifikaten ger. Till denna kategori hör bl.a. den småskaliga vattenkraften, dvs. anläggningar som kan leverera en effekt om högst 1 500 kW.”⁷⁶

Ettersom det i Norge i dag ikke gis driftstøtte til små vannkraftverk, er dette ikke et argument for at eksisterende små vannkraftverk skal få elsertifikater etter en norsk elsertifikatlov. I lovutkastet var det heller ikke gjort unntak fra skjæringstidspunktene i § 7 for mindre utviklede teknologier.

Småkraftforeninga argumenterer i sin høringsuttalelse for at eksisterende småkraftverk skal få tildelt elsertifikater etter en norsk elsertifikatlov:

”Etter vårt syn må eksisterende kraftverk i Norge under 1500 kW være sertifikatberettigede på lik linje med i Sverige. Eksisterende forskjeller i

⁷⁶ Proposition 2002/03:40, punkt 4.3.2.

rammebetingelsene mellom landene er ikke noe argument for å opprettholde forskjellsbehandling også i framtida”⁷⁷

Argumentet synes å være at små vannkraftverk bør behandles likt med hensyn til rett til elsertifikater uavhengig av om anlegget befinner seg i Norge eller Sverige. For å oppnå dette må de to lovene samordnes når det gjelder små vannkraftverk. Det er imidlertid ikke slik at de nødvendigvis må samordnes på alle punkter for at et felles norsk-svensk elsertifikatmarked skal fungere smidig.⁷⁸ Det at det oppstår forskjeller mellom landene kan i seg selv dermed ikke være et tungtveiende argument. Annerledes vil det kunne være dersom forskjellen vil medføre at formålet med innføringen av elsertifikatmarkedet vanskelig kan nås. Det at eksisterende produksjonsanlegg får rett til elsertifikater etter en norsk elsertifikatlov vil i utgangspunktet ikke stimulere til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder. Målsetningen er nettopp at nye produsenter skal komme til.

Dersom en produsent av elektrisitet fra fornybare energikilder må legge ned virksomheten på grunn av at elsertifikat ikke tildeles, vil dette innebære at produksjonen av fornybar elektrisitet minsker. Dette vil være i strid med formålet med opprettelsen av et elsertifikatmarked slik dette blant annet fremgår av lovutkastet § 1. Spørsmålet er dermed om det at noen eksisterende produksjonsanlegg ikke kan drives lønnsomt uten noen form for tilskudd bør innebære at disse anleggene gis rett til elsertifikater.

Agder energi har en vindpark som ble bygget på siste del av 1990-tallet, og argumenterer i sin høringsuttalelse for at eksisterende vindkraftanlegg skal kunne få rett til elsertifikater etter en norsk elsertifikatlov:

”Investeringsbeslutningene som den gang ble fattet var basert på forventninger om at et system for driftsstøtte skulle videreføres, eller eventuelt bli erstattet av nye ordninger. Det viste seg imidlertid at ordningen for driftsstøtte falt bort

⁷⁷ Småkraftforeninga (2005) punkt 5.

⁷⁸ Energimyndigheten 2010:28 side 46.

allerede i 2004. Resultatet er at de anleggene som har mistet driftsstøtten i dag går med tap.”⁷⁹

Hensynet til forutsigbarhet i energimarkedet tilsier at eksisterende anlegg som har blitt bygget i tillitt til at innehaveren ville motta støtte til driften gis rett til elsertifikater.

En av fordelene med å innføre et elsertifikatmarked fremfor andre støtteordninger, er at et elsertifikatmarked vil kunne være et kostnadseffektivt virkemiddel. Fordelen ligger i at elsertifikatmarkedet vil stimulere til at de rimeligste produksjonsmetoder for produksjon av fornybar elektrisitet blir tatt i bruk først.⁸⁰ Dersom eksisterende anlegg med høye produksjonskostnader gis rett til elsertifikater, vil elsertifikatmarkedet kunne bli mindre kostnadseffektivt.

Formålet med opprettelsen av et elsertifikatmarked, samt hensynet til kostnadseffektivitet tilsier at støtte til eksisterende anlegg ikke gis i form av rett til elsertifikater.

4.4 Bør det være et vilkår for å få rett til elsertifikater at produksjonsanlegget er tilknyttet nett?

Produsenter med rett til elsertifikater vil få tildelt ett sertifikat per produserte megawattime. Et naturlig spørsmål er dermed hvordan den produserte kraft skal måles.

I den svenske elsertifikatlagen er dette spørsmålet regulert i 2. kapittel 4 §:

”Elcertifikat får bara tilldelas för sådan el vars inmatade mängd och dess fördelning över tiden har mätts och rapporterats till kontoföringsmyndigheten (...)”

Det kan reises spørsmål ved om uttrykket ”inmatade” i den svenske loven skal forstås som ”inmatet i nett” slik at det er et krav at produsenten er nettilknyttet. En produsent

⁷⁹ Agder energi (2005) punkt 4.

⁸⁰ Se punkt 3.2.1.

kan også levere strøm direkte til en større forbruker, for eksempel en fabrikk uten å være nettilknyttet. I prinsippet vil det også her skje en innmating av elektrisitet, men ikke til nettet. Dersom vilkåret er at produsenten er nettilknyttet, vil dette innebære at produsenter av fornybar elektrisitet som ikke er nettilknyttet ikke får rett til elsertifikater.

Av de svenske forarbeidene følger at de fleste produsenter som vil være aktuelle for tildeling av elsertifikater vil være nettilknyttet. Disse elektrisitetsprodusentene vil i praksis måle hvor mye elektrisitet som er matet inn i nettet hver time.⁸¹ Det følger imidlertid av de svenske forarbeidene at det ikke kun er produsenter som er nettilknyttet som vil få rett til elsertifikater:

”Innehavare av certifikatberättigande anläggningar som inte är direkt anslutna till koncessionspliktiga elnät skall, för att tilldelas elcertifikat, själva mäta och rapportera mängden producerad el till Svenska kraftnät.”⁸²

Produsenter som ikke er tilknyttet nettet vil dermed også kunne få tildelt elsertifikater, men det stilles da særlige krav til måling og rapportering.

I det norske lovutkastet § 7 første ledd var nettilknytning oppstilt som vilkår for tildeling av elsertifikater. Etter § 7 fjerde ledd var det imidlertid adgang til å dispensere fra tilknytningskravet:

”Tilsynsmyndigheten kan dispensere fra kravet til nettilknytning dersom et forsvarlig system for måling av elektrisitetsproduksjon og verifisering av måleresultatene er etablert og forutsatt at det ikke foreligger særlige hensyn som tilsier at dispensasjon ikke bør gis.”

Unntak fra kravet om nettilknytning i lovutkastet krever med andre ord at det er etablert betryggende målemetoder. Løsningen er i realiteten den samme som etter den svenske

⁸¹ Proposition 2002/03:40, punkt 4.4.1.

⁸² Ibid punkt 4.4.2.

elcertifikatlagen. Virksomheter med nettilknytning vil ha etablerte rutiner for rapportering til Statnett, som har konsesjon som systemansvarlig.⁸³ Andre virksomheter må etter lovforslaget rapportere inn produsert elektrisitet.

Statnett har i sin høringsuttalelse ingen innvendinger til at det kan gis dispensasjon fra kravet om nettilknytning, men tilføyer:

”Dersom det gis dispensasjon fra kravet om nettilknytning, må det uansett stilles som ufravikelig krav at produsenten oppfyller kravene til måling i forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester.”⁸⁴

Løsningen inntatt i lovutkastet bør videreføres i en ny elsertifikatlov. Krav til måling for anlegg som ikke er nettilknyttet vil kunne gis i forskrift.

4.5 Bør produksjon av fornybar varme gi rett til elsertifikater?

På grunn av Norges kalde klima benyttes mye energi til oppvarming. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) estimerer at det årlig brukes 45 - 50 TWh til ulike oppvarmingsformål i bygninger.⁸⁵ Tildeling av elsertifikater til produsenter av varme fra fornybare energikilder vil kunne innebære et insentiv til å investere i utbygging av nye produksjonsanlegg for fornybar varme. Spørsmålet er om produksjon av varme fra fornybare energikilder bør gi rett til elsertifikater.

Dersom produksjon av fornybar varme skal gi rett til elsertifikater etter en norsk elsertifikatlov, vil et viktig spørsmål være hva slags varmeproduksjon som skal anses som fornybar. En definisjon av fornybar varmeproduksjon bør inntas i loven ved at loven uttømmende angir hvilke produksjonsmetoder som kan gi sertifikatrett.⁸⁶ Definisjonen bør samsvare med de teknologier som er nevnt i fornybardirektiv 2. For en

⁸³ Vassdrags- og energirett (2002) side 676.

⁸⁴ Statnett (2005) side 5.

⁸⁵ <http://www.nve.no/no/Energistatus-2008/Energibruk/Energi-til-oppvarming/>

⁸⁶ Se punkt 4.2.1.

nærmere gjennomgang av hvilke teknologier som kan inkluderes i et sertifikatsystem, se Eldegard 2002.⁸⁷

Av fremstillingsmessige hensyn benyttes betegnelsen elsertifikater også her, til tross for at den er lite dekkende for en ordning som i tillegg til elektrisitet omfatter varme.

Fornybardirektiv 2 omfatter i tillegg til elektrisitet også varme, avkjøling, og transport. Dette fremgår av artikkel 3 jfr. artikkel 5. Av direktivets artikkel 3 følger at medlemsstatene er forpliktet til å sørge for at en prosentandel av det utvidede endelige energiforbruk i 2020 kommer fra fornybare energikilder. Det enkelte lands forpliktelse følger av annek I. Hva som skal medregnes i det utvidede endelige energiforbruk fremgår av artikkel 5:

”Det utvidede endelige energiforbruk fra vedvarende energikilder i hver medlemsstat beregnes som summen af:

- a) det utvidede endelige forbruk af elektrisitet fra vedvarende energikilder
- b) det utvidede endelige energiforbruk fra vedvarende energikilder til oppvarming og kjøling, og
- c) det endelige forbruk af energi fra vedvarende energikilder på transportområdet.”⁸⁸

Medlemsstatene er dermed etter direktivet forpliktet til å sørge for at også en andel av energi brukt til oppvarming og nedkjøling kommer fra fornybare energikilder. Ettersom en norsk elsertifikatlov vil være et virkemiddel for å nå direktivets målsetning, kan det være fordelaktig at også produksjon av fornybar varme gir rett til sertifikater. Elsertifikatmarkedet vil dermed kunne bli et mer helhetlig virkemiddel for å nå direktivets målsetning. Dette taler for at produsenter av fornybar varme også gis rett til elsertifikater.

⁸⁷ Eldegard (2002).

⁸⁸ 2009/28/EF artikkel 5, nr. 1.

I den svenske elsertifikatlagen gir produksjon av varme fra fornybare energikilder ikke rett til sertifikater. Et spørsmål som oppstår er dermed om et felles svensk-norsk elsertifikatmarked vil kunne fungere dersom fornybar varmeproduksjon gis rett til sertifikater etter en norsk elsertifikatlov.

Det vil kunne virke urimelig for produsenter av fornybar varme i Sverige dersom deres produksjon ikke gir rett til elsertifikater, mens tilsvarende produksjon i Norge gir rett til sertifikater. Dersom utbygging av produksjonsanlegg for fornybar varme kan skje til lave kostnader i Norge, vil det at en norsk elsertifikatlov inkluderer slik produksjon kunne innebære økt utbygging i Norge på bekostning av utbygging i Sverige. I utgangspunktet må hva slags produksjon som skal få rett til elsertifikater anses å være et vesentlig trekk ved et elsertifikatmarked. Av en rapport utarbeidet av den svenske Energimyndigheten fremgår at hovedprinsipper for hva som anses som elsertifikatberettiget produksjon er et moment som bør samordnes i de to landene.⁸⁹ Det at produksjon av fornybar varme ikke gir rett til sertifikater i den svenske elsertifikatlagen trekker i retning av at slik produksjon heller ikke bør gi rett til sertifikater i en norsk elsertifikatlov.

Informasjon om forhandlingene mellom svenske og norske myndigheter rundt opprettelsen av et felles elsertifikatmarked er svært sparsom. Det foreligger derfor ikke grunnlag for å anslå om det er aktuelt å endre elsertifikatlagen slik at fornybar varmeproduksjon gir rett til elsertifikater. En tenkelig årsak til at svenske myndigheter ikke ønsker å inkludere varme i ordningen kan være at Sverige har kommet lenger i utbyggingen av fjernvarmeanlegg enn Norge. Inkludering av varme i et felles elsertifikatmarked vil dermed kunne innebære at svenske elsertifikatpliktige i større grad bidrar til utbygging av fjernvarmeanlegg i Norge.

Heller ikke lovutkastet fra 2004 inneholdt bestemmelser som ga produksjon av fornybar varme rett til elsertifikater. I høringsnotatet begrunnes dette med at varmemarkedet er

⁸⁹ Energimyndigheten 2010:28 side 46.

mer sammensatt enn elektrisitetmarkedet, og at det vil kunne oppstå måle- og kontrollproblemer dersom varme inkluderes.⁹⁰

Norsk Fjernvarmeforening (Fjernvarmeforeningen) anfører i sin høringsuttalelse at ”(...) det er teknisk mulig å etablere et sertifikatsystem for fjernvarme, og det vil tilfredsstillende prinsippet om teknologinøytralitet”.⁹¹

ZERO sier i sin høringsuttalelse at ”(...) det er fullt mulig å utforme sertifikatordningen på en enkel måte med et sertifikatsystem som gir både varme- og elektrisitetsproduksjon sertifikatrett”. I tillegg påpeker ZERO at flere rapporter om fornybar varme konkluderer med at det er mulig å inkludere varme i sertifikatsystemet.⁹²

I en rapport utformet av Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning (SNF)⁹³ er måleproblemene foreslått løst ved hjelp av måleutstyr, og sjablongmessige utregninger.

Det er dermed teknisk mulig å inkludere produksjon av fornybar varme i elsertifikatmarkedet. Spørsmålet er om det bør gjøres.

Dersom tildeling av sertifikater til produsenter av fornybar varme kan fungere som et effektivt virkemiddel, vil det kunne utgjøre en større klimabesparelse enn et sertifikatsystem som kun omfatter elektrisitet. I tillegg vil inkludering av fornybar varme innebære at sertifikatordningen blir et mer effektivt virkemiddel for oppnåelse av de mål som er fastsatt i fornybardirektiv 2. Gode grunner taler derfor for at en norsk elsertifikatlov også bør omfatte produksjon av varme. Dette forutsetter at det enten gjøres en endring i den svenske elsertifikatlagen slik at denne også omfatter varme, eller at svenske myndigheter aksepterer at de to lovene ikke er harmonisert når det gjelder varme.

⁹⁰ Høringsnotatet side 7.

⁹¹ Fjernvarmeforeningen (2005) side 2.

⁹² ZERO (2005) under ”Fornybar varme må inn”.

⁹³ Eldegard (2002) side 56.

5 Hvem bør pålegges elsertifikatplikt?

5.1 Hva vil det innebære å ha elsertifikatplikt?

Det finnes i dag forskjellige typer energisertifikater som kan kjøpes for å verifisere at en gitt mengde elektrisitet er produsert av fornybare energikilder. Felles for slike eksisterende sertifikatordninger er at de er frivillige. I dag er ingen norske aktører pålagt å kjøpe energisertifikater. Etterspørsel etter slike sertifikater oppstår eksempelvis ved at aktører i markedet ønsker å oppnå mer miljøvennlig drift, og inntekt fra salg av frivillige sertifikater er derfor lite forutsigbar.

I et felles svensk-norsk elsertifikatmarked vil etterspørsel skapes ved at noen pålegges å kjøpe elsertifikater. Elsertifikatene vil kunne gi en mer stabil inntekt til produsenter av elektrisitet fra fornybare energikilder enn salg av frivillige energisertifikater. Det at noen pålegges elsertifikatplikt er derfor en avgjørende forutsetning for at en elsertifikatlov skal kunne bidra til å nå et mål om økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder.

I den svenske elsertifikatlagen er kvoteplikten definert i 4. kapittel, 2 §:

”Den som är kvotpliktig skall den 1 april varje år inneha elcertifikat i förhållande till sin försäljning respektive användning av el under det föregående kalenderåret (beräkningsåret).”

Elsertifikatplikten defineres dermed i den svenske loven som en plikt til å ha et antall elsertifikater den 1. april hvert år. Antallet elsertifikater vil samsvare med levert eller forbrukt elektrisitet avhengig av om elsertifikatpliktig er leverandør eller forbruker av elektrisitet.

Lovutkastet inneholder en definisjon av elsertifikatplikt i § 2 bokstav b:

”elsertifikatplikt: plikt per 1. april hvert år å inneha et visst antall elsertifikater.”

Definisjonen i lovutkastet samsvarer i det vesentlige med definisjonen i elsertifikatlagen.

I høringsnotatet forutsettes at de elsertifikatpliktige vil fordele kostnadene på sluttbrukerne: ”Det forutsettes at el-leverandørene baserer seg på at sluttbrukerprisen på elektrisitet skal dekke utgiftene til kjøp av elsertifikater”.⁹⁴ Spørsmålet om hvilket forbruk det skal kjøpes elsertifikater for har derfor betydning for hvem som skal bære de kostnader som elsertifikatplikten medfører.

Hva er så innholdet i elsertifikatplikten dersom den elsertifikatpliktige ikke bærer de kostnader som plikten medfører? De elsertifikatpliktige vil som vi har sett være ansvarlig for å inneha et visst antall elsertifikater innen 1. april hvert år. Dette innebærer at den elsertifikatpliktige må håndtere de praktiske sider ved elsertifikatplikten, herunder opprette elsertifikatkonto og kjøpe elsertifikater i markedet.

Omfanget av elsertifikatplikten vil avhenge av to faktorer. For det første vil det måtte avgjøres hvilket forbruk som skal utløse elsertifikatplikt. For det annet vil elsertifikatkvoten fordeles forholdsmessig ved hjelp av et forholdstall på det forbruk som skal utløse elsertifikatplikt. Dette vil for eksempel kunne innebære at det fastsettes at for hver forbrukte megawatttime elektrisitet skal det kjøpes 0,5 elsertifikater.

⁹⁴ Høringsnotatet punkt 4.2.

5.2 Hvilke aktører bør ha elsertifikatplikt?

Hvilke aktører som pålegges elsertifikatplikt vil ikke bare få konsekvenser for de som pålegges elsertifikatplikt. Det vil også være avgjørende for at elsertifikatmarkedet skal kunne fungere at de som pålegges elsertifikatplikt evner å håndtere den. Dette vil blant annet kunne redusere kostnadene som vil påløpe for informasjon til de elsertifikatpliktige.

I Sverige er både elektrisitetsleverandører og enkelte store elektrisitetsforbrukere pålagt elsertifikatplikt.⁹⁵ I det følgende drøftes hvilke aktører som bør pålegges elsertifikatplikt i en norsk elsertifikatlov.

5.2.1 Bør elektrisitetsleverandører ha elsertifikatplikt?

Kjennskap til elektrisitetsmarkedet vil være en fordel ved håndtering av elsertifikatplikten ettersom kjøp og salg av elsertifikater vil kunne ha fellestrekk med kjøp og salg av elektrisitet. Leverandører av elektrisitet vil både ha kjennskap til markedet og mulighet til å viderefakturere kostnadene ved kjøp av elsertifikater på forbrukerne. Et første spørsmål er derfor om elleverandører bør pålegges elsertifikatplikt.

I den svenske elsertifikatlagen fremgår subjektet for elsertifikatplikten av 4. kapittel, 1 §:

”Kvotpliktiga är

1. elleverantörer som levererar el till elanvändare,
2. elanvändare i den utsträckning de har använt el som de själva producerat, importerat eller köpt på den nordiska elbörsen, och
3. elintensiva industrier som registrerats.”

⁹⁵ Elsertifikatlagen 4. kapittel 1 §.

Etter første punkt er elleverandører som leverer elektrisitet til elektrisitetsforbrukere elsertifikatpliktige.

Elleverandører er i elsertifikatlagen 1. kapittel 2 § 4. punkt definert som ”den som yrkesmessig leverer el som har producerats av honom själv eller av någon annan ”.

I de svenske forarbeidene fremheves at elleverandørene har gode forutsetninger for å håndtere en elsertifikatplikt:

”Elleverantörerna är lätta att identifiera och är så många, ca 130 stycken, att en marknad för elsertifikaten har förutsättningar att uppstå. De har en vana vid handel med el, vilken i vissa avseenden liknar handel med värdepapper”.⁹⁶

I det norske lovutkastet var hvem som har elsertifikatplikt regulert i § 15:

”Enhver som leverer elektrisitet til forbruk over nett er elsertifikatpliktig.”

Elektrisitetsleverandører som leverer elektrisitet til forbruk over nett har elsertifikatplikt etter lovutkastet.

Av høringsnotatet fremgår at ”Det forutsettes at el-leverandørene baserer seg på at sluttbrukerprisen på elektrisitet skal dekke utgiftene til kjøp av elsertifikater. Sluttkunden kan da forholde seg til en totalpris for strøm og elsertifikater, og trenger ikke i utgangspunktet en spesifisering av sertifikatkostnaden”.⁹⁷

Dette viser at det i høringsnotatet legges stor vekt på at elsertifikatplikten ikke skal medføre praktiske ulemper for sluttbruker.

⁹⁶ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.1.

⁹⁷ Høringsnotatet punkt 4.2.

Ingen av høringsinstansene argumenterte imot at elleverandører skulle pålegges elsertifikatplikt. Energibedriftenes landsforening uttaler i sin høringsuttalelse at det er en god løsning at elsertifikatplikten i utgangspunktet skal håndteres av strømleverandør, men påpeker imidlertid en del praktiske problemstillinger knyttet til fakturering.⁹⁸

Gode grunner taler dermed for at en norsk elsertifikatlov bør pålegge elleverandører elsertifikatplikt.

5.2.2 Bør elektrisitetsforbrukere ha elsertifikatplikt?

Det er forbrukerne som vil bære kostnadene ved at elektrisitetsleverandørene kjøper elsertifikater for forbruket. Dersom en forbruker mener at han selv kan håndtere elsertifikatplikten og eventuelt gjøre dette på en gunstigere måte, kan det virke urimelig at han ikke kan tre inn som pliktsubjekt. Økonomisk gevinst for forbrukeren oppstår dersom han kjøper elsertifikater til en rimeligere pris enn elektrisitetsleverandøren. Det bør derfor vurderes om elektrisitetsforbrukere bør pålegges elsertifikatplikt, eller gis mulighet til å kjøpe elsertifikater selv dersom de ønsker det.

5.2.2.1 Alle elektrisitetsforbrukere

Elektrisitetsforbrukere er en stor og uensartet gruppe som omfatter alt fra private husstander til større virksomheter. Et første spørsmål er om det er hensiktsmessig å pålegge alle forbrukere elsertifikatplikt, slik at det er elektrisitetsforbrukerne og ikke leverandørene som har plikt til å kjøpe elsertifikater.

I den svenske elsertifikatlagen er visse forbrukere gitt elsertifikatplikt. Det følger av elsertifikatlagen 4. kapittel, 1 § punkt 2 at elektrisitetsforbrukere har elsertifikatplikt for elektrisitet som de selv har produsert, importert eller kjøpt på den nordiske elektrisitetsbørsen. Etter samme bestemmelse punkt 3 har registrerte elintensive industrier elsertifikatplikt. Private husstander og andre aktører som kjøper elektrisitet fra en elektrisitetsleverandør har ikke elsertifikatplikt.

⁹⁸ EBL (2005) punkt 5.

De svenske forarbeidene fremhever hensynet til kostnadseffektivitet, og det konstanteres at det ikke vil være praktisk gjennomførbart å pålegge alle elektrisitetsforbrukere elsertifikatplikt.⁹⁹

I det norske lovutkastet § 15 var ikke forbrukere pålagt elsertifikatplikt.

Av praktiske hensyn vil det trolig heller ikke være aktuelt å innføre elsertifikatplikt for alle forbrukere i en ny norsk elsertifikatlov. For mindre forbrukere som for eksempel privatpersoner vil det å skulle kjøpe elsertifikater innebære vesentlige praktiske ulemper. Hvorvidt enkelte forbrukere bør pålegges elsertifikatplikt blir behandlet i punkt 5.2.2.2 og 5.2.2.3. Spørsmålet er imidlertid om elektrisitetsforbrukere bør få mulighet til å selv håndtere elsertifikatplikten dersom de ønsker det.

Av de svenske forarbeidene følger at det legges opp til at elektrisitetsforbrukere selv kan velge å håndtere elsertifikatplikten:

”Som framgår av avsnitt 4.12.1 kommer det att finnas två kategorier av kvotpliktiga. Dels sådana som skall hantera kvotplikten, antingen för egen räkning, eller i någon annans ställe, dels de som frivilligt väljer att hantera sin kvotplikt. (...) Elanvändare, som köpt el av en elleverantör och som själv vill hantera sin kvotplikt, får efter egen, frivillig anmälan registrera sig som kvotpliktig.”¹⁰⁰

Ordnungen med frivillig kvoteplikt ble imidlertid avvirket i Sverige i 2007. En av årsakene var at ordningen ble for kostbar å administrere både for Energimyndigheten og elleverandørene.¹⁰¹

I det norske lovutkastet er spørsmålet om forbrukere skal ha mulighet til å tre inn som elsertifikatpliktig ikke regulert. Spørsmålet er heller ikke kommentert i

⁹⁹ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.1.

¹⁰⁰ Ibid, punkt 4.12.2.

¹⁰¹ Proposition 2005/06:154, punkt 6.4.

høringsdokumentene. Det synes derfor uklart om det var meningen at norske elektrisitetsforbrukere skulle ha mulighet til frivillig å tre inn som elsertifikatpliktig.

Ettersom kostnadene ved kjøp av elsertifikater trolig vil fordeles på sluttbruker, er det elektrisitetsforbrukeren som har et insentiv til å handle elsertifikater billigst mulig. Rimelighetshensyn tilsier derfor at forbrukeren bør få mulighet til selv å administrere elsertifikatplikten.

I tillegg vil det kunne være slik at enkelte elektrisitetsforbrukere ønsker å kjøpe elsertifikater fra bestemte produsenter. Det kan eksempelvis være slik at en forbruker ønsker å støtte vindkraft ved å kjøpe elsertifikater fra en innehaver av et produksjonsanlegg som produserer elektrisitet fra vind. Dette taler for at elektrisitetsforbrukere bør få mulighet til å håndtere elsertifikatplikten selv.

Hensynet til at innføringen av et elsertifikatmarked ikke skal medføre praktiske ulemper for elektrisitetsforbrukerne ligger til grunn for at elleverandørene skal være pliktsubjekt. Dersom forbrukeren selv ønsker å håndtere plikten, gjør dette hensynet seg ikke gjeldende.

På den annen side vil det kunne medføre økte administrasjonskostnader dersom et stort antall forbrukere ønsker å tre inn som elsertifikatpliktig. Det vil for eksempel kunne påløpe høyere kostnader til informasjon dersom et stort antall privatpersoner skulle ønske å håndtere elsertifikatplikten. Det økonomiske insentivet for private husstander til selv å håndtere elsertifikatplikten vil samlet sett trolig ikke være stort,¹⁰² og det kan derfor bli uforholdsmessig kostbart å tilrettelegge for frivillig kvoteplikt.

For elleverandørene vil det kunne medføre kostnader å ta ut enkelte forbrukeres forbruk fra den andel elektrisitet det skal kjøpes elsertifikater for.

¹⁰² Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.1.

Erfaringen i Sverige ble også at den frivillige kvoteplikten medførte uforholdsmessige kostnader. Dette førte til at den frivillige kvoteplikten ble tatt ut av elsertifikatsystemet. Hensynet til at elsertifikater skal være et kostnadseffektivt virkemiddel taler mot at forbrukere gis frivillig elsertifikatplikt i en norsk elsertifikatlov.

Forbrukere bør dermed trolig ikke gis mulighet til selv å håndtere elsertifikatplikten i en norsk elsertifikatlov.

5.2.2.2 Industrivirksomheter

I Sverige er det slik at det kun skal kjøpes elsertifikater for en del av elektrisitetsforbruket i enkelte industrivirksomheter. Dette vanskeliggjør elleverandørenes arbeid med innkjøp av elsertifikater, ettersom det må foretas en beregning av hvor mye av forbruket det skal kjøpes elsertifikater for. I elcertifikatlagen er dette løst ved at disse industrivirksomhetene selv håndterer sin elsertifikatplikt. Spørsmålet er hvordan dette skal løses i en norsk elsertifikatlov.

I den svenske elcertifikatlagen er elintensiv industri som er registrert pålagt elsertifikatplikt, jfr. 4. kapittel, 1 § punkt 3.

Hva som menes med elintensiv industri fremgår av elcertifikatlagen 1. kapittel, 2 § punkt 5:

”5. elintensiv industri: ett företag i sin helhet eller en del av ett företag som utgör en egen verksamhet eller verksamhetsgren, där det

a) bedrivs och under de senaste tre åren har bedrivits industriell tillverkning i en process i vilken det använts i genomsnitt minst 190 megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet av den elintensiva industrins produktion, eller

b) bedrivs ny verksamhet med industriell tillverkning i en process i vilken det används eller beräknas användas i genomsnitt minst 190

megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet av den elintensiva industrins produktion, eller

c) bedrivs verksamhet för vilken avdrag får göras för skatt på elektrisk kraft enligt 11 kap. 9 § 2, 3 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på energi,”

Forbruk til produksjon i elintensiv industri er etter elcertifikatlagen 4. kapittel, 4 § unntatt fra elsertifikatplikt. For slike virksomheter er det dermed kun forbruk som stammer fra kontorlokaler eller lignende som det må kjøpes elsertifikater for. Skillet mellom beregningsrelevant og ikke-beregningsrelevant forbruk vil kunne medføre en ulempe for elleverandører som forvalter elsertifikatplikten på vegne av elintensiv industri. Dette er i forarbeidene argumentet for at elintensiv industri selv skal håndtere sin elsertifikatplikt:

”Om man utser elleverantörerna att hantera kvotplikten för den elintensiva industrin, måste de således få kännedom om vilken mängd el som förbrukats i tillverkningsprocessen. Detta skulle kräva en särskild, reglerad rapporteringsskyldighet för företagen, vilken innebär att systemet tillförs ytterligare en funktion och en ökad administration för leverantörerna, som skall ta emot denna rapportering.”¹⁰³

I det norske lovutkastet var industrivirksomheter ikke pålagt kvoteplikt etter § 15, ettersom slike virksomheter normalt ikke vil levere elektrisitet til forbruk over nett.

Hvorvidt elintensiv industri skulle pålegges elsertifikatplikt er heller ikke drøftet i høringsnotatet. En årsak til at problemstillingen ikke er drøftet kan være at lovutkastet ikke angir om det skal kjøpes elsertifikater for forbruk i elintensiv industri. Utkastet § 17 har to alternative utforminger. I det første alternativet omfattes forbruk i industri av elsertifikatplikten, i det andre omfattes det ikke.

¹⁰³ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.1.

Dersom forbruk i industri ikke utløser elsertifikatplikt etter en norsk elsertifikatlov, vil unntaket trolig kun gjelde for den del av forbruket som er knyttet til produksjonsprosessen. Det vil kunne medføre økte kostnader dersom elleverandørene skal beregne hvor stor andel av forbruket det skal kjøpes elsertifikater for.

Videre er det slik at et unntak for industri vil medføre en fordel for de virksomheter som blir omfattet av unntaket. Det er derfor mindre betenkelig å pålegge disse virksomhetene den ulempe som elsertifikatplikten kan innebære.

Dersom det ikke skal kjøpes elsertifikater for forbruk fra produksjonsprosessen i industrivirksomheter, bør disse virksomhetene pålegges elsertifikatplikt for det øvrige forbruk.¹⁰⁴

5.2.2.3 Forbrukere av elektrisitet som de selv har produsert, importert eller kjøpt på den nordiske elbørsen

Det vil kunne medføre praktiske vanskeligheter for elektrisitetsleverandørene å føre kontroll med forbruket fra enkelte aktører. Spørsmålet er derfor om disse aktørene bør pålegges elsertifikatplikt.

Etter den svenske elsertifikatlagen 4. kapittel 1 § 2. punkt er elektrisitetsforbrukere kvotepliktig for elektrisitet som de selv har produsert, importert eller kjøpt på den nordiske elbørsen.

I de svenske forarbeidene begrunnes dette med at elleverandøren ikke vil kunne ha oversikt over elektrisitet som forbrukeren selv har produsert, importert eller kjøpt på elbørsen:

”En elleverantör kan inte kontrollera den el som en elanvändare producerat, importerat eller köpt via Nord Pool. Det är således endast den som

¹⁰⁴ Jfr. punkt 5.3.1.

producerat, importerat, eller köpt denna el, som känner till i vilken utsträckning detta skett”.¹⁰⁵

Det fremgår videre av forarbeidene at disse praktiske problemer vil kunne avhjelpes ved at forbrukerne pålegges en rapporteringsplikt. Dette vil imidlertid medføre ekstra administrasjonskostnader, og ansees derfor ikke å være en god løsning.

I det norske lovutkastet nevnes ikke disse forbrukerne særskilt som elsertifikatpliktige i § 15. Spørsmålet er derfor om de omfattes av formuleringen ”enhver som leverer elektrisitet til forbruk over nett”.

Forbrukere som importerer elektrisitet og får denne levert over nett vil etter en naturlig språklig forståelse omfattes av ordlyden i utkastet § 15. Det at forbrukeren er sin egen elleverandør kan ikke medføre unntak fra elsertifikatplikten. Også forbrukere som kjøper elektrisitet fra elbørsen og får denne levert over nett omfattes av ordlyden i utkastet § 15.

Forbrukere som bruker elektrisitet som de selv har produsert omfattes i utgangspunktet ikke av ordlyden i utkastet § 15. Denne elektrisiteten leveres ikke nødvendigvis over nett. Disse forbrukerne vil da ikke ha elsertifikatplikt etter § 15, ettersom det er et vilkår at elektrisiteten leveres over nett.

Av høringsnotatet fremgår imidlertid at produsenter som leverer elektrisitet direkte til sluttbruker skal være omfattet av formuleringen i § 15.¹⁰⁶ Det kan her ikke ha betydning at produsenten og sluttbruker er samme subjekt.

Forbrukere av elektrisitet som de selv har produsert, importert eller kjøpt på den nordiske elbørsen vil selv være nærmest til å kunne beregne sitt forbruk, og det vil kunne medføre høye administrasjonskostnader dersom elleverandører skulle pålegges å kjøpe elsertifikater for slikt forbruk. Videre vil disse forbrukerne være profesjonelle

¹⁰⁵ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.1.

¹⁰⁶ Høringsnotatet punkt 4.2.

aktører i elektrisitetsmarkedet, ettersom det eksempelvis ikke er slik at privatpersoner kan kjøpe elektrisitet fra utlandet.¹⁰⁷ Forbrukere av elektrisitet som de selv har produsert, importert eller kjøpt på den nordiske elbørsen vil derfor ha gode forutsetninger for å håndtere elsertifikatplikten. Disse aktørene bør derfor pålegges elsertifikatplikt i en ny elsertifikatlov.

5.3 Hvilket forbruk bør utløse elsertifikatplikt?

5.3.1 Bør alt forbruk utløse elsertifikatplikt?

Det kan anføres at enkelte forbrukere bør skånes fra de kostnader som kjøp av elsertifikater vil medføre fordi merkostnadene vil ramme særlig hardt. Dette kan gjøres ved at elektrisitetsforbruk fra enkelte forbrukere unntas slik at det ikke skal kjøpes elsertifikater for dette forbruket. Spørsmålet er dermed om alt elektrisitetforbruk bør utløse elsertifikatplikt, eller om forbruk fra enkelte aktører bør unntas.

I den svenske elcertifikatlagen er flere typer forbruk unntatt fra elsertifikatplikten, herunder elektrisitet som mates inn i nettet for å opprettholde nettets funksjon,¹⁰⁸ og elektrisitet fra nødagregat.¹⁰⁹ Det mest omfattende unntaket er imidlertid knyttet til industri, og i det følgende er det dette unntaket jeg vil fokusere på.

Etter elcertifikatlagen 4. kapittel, 4 § 3. punkt skal ikke elektrisitet som har blitt benyttet i produksjonsprosessen i elintensiv industri medregnes ved beregning av kvoteplikten:

”Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte följande el. (...)

3. El som har använts i den industriella tillverkningsprocessen om den elintensiva industrin har registrerats enligt 1 kap. 2 § 5 a eller b, eller el som har använts i sådan omfattning som avses i 11 kap. 9 § 2, 3 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på energi om den elintensiva industrin har registrerats enligt 1 kap. 2 § 5 c.”

¹⁰⁷ Import av elektrisitet er konsesjonsbelagt jfr. energiloven § 4-2.

¹⁰⁸ Elcertifikatlagen 4. kapittel 4 § 1. punkt.

¹⁰⁹ Ibid 4. punkt.

Av forarbeidene følger at med formuleringen ”industriella tillverkningsprocessen” menes at unntaket kun knytter seg til det forbruk som genereres av produksjonsprosessen.¹¹⁰

Hva er så begrunnelsen for at slikt forbruk er unntatt fra elsertifikatplikten i den svenske loven?

Etter forarbeidene er hensynet til at svensk industri ikke skal få en konkurranseulempe i forhold til andre lands industri utslagsgivende. Dersom forbruk i svensk industri skulle pålegges kvoteplikt ville dette representere en ekstra utgift for disse virksomhetene. Dette vil kunne medføre en ulempe for svensk industri i konkurransen med andre lands industri, og konsekvensen vil kunne bli at virksomheter flytter ut av landet eller må legge ned.¹¹¹

I det norske lovutkastet tas det ikke stilling til hvilket forbruk som bør medføre elsertifikatplikt. Det forbruk som det skal kjøpes elsertifikater for omtales i lovutkastet som ”beregningsrelevant leveranse”.¹¹²

Lovutkastet oppstiller her to alternative § 17. I alternativ 1 følger det av tredje ledd at all elektrisitetsleveranse er beregningsrelevant. Dette innebærer at alt forbruk utløser elsertifikatplikt. I alternativ 2 følger det av tredje ledd at ”Elektrisitetsleveranser til industri, bergverk, utvinning og fjernvarmeprodusenter er ikke beregningsrelevant”.

Spørsmålet er dermed om alt forbruk av elektrisitet bør utløse elsertifikatplikt etter en norsk elsertifikatlov, eller om det bør gjøres unntak for forbruk fra industrien.

Etter fornybardirektiv 2 artikkel 4 skal landene utforme handlingsplaner for å nå sine fornybarmål. Hvilke virkemidler som skal benyttes for å nå det fastsatte mål er i stor grad overlatt til det enkelte land. Direktivet gir dermed i utgangspunktet ikke føringer

¹¹⁰ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.7.

¹¹¹ Lc.

¹¹² Lovutkastet § 17 tredje ledd.

for hvilket forbruk som bør utløse elsertifikatplikt etter en norsk elsertifikatlov. Direktivet fastsetter imidlertid hvilket forbruk som skal medregnes når det skal avgjøres om landene har nådd sitt fornybarmål.

Av fornybardirektiv 2 artikkel 3 følger at medlemslandene er forpliktet til at en andel av landets utvidede endelige energiforbruk stammer fra fornybar energi i 2020. Hva som menes med begrepet utvidet endelig energiforbruk, følger av artikkel 2 bokstav f:

” »utvidet endelig energiforbruk«: energiprodukter, der leveres til energiformål til industri-, og transportsektoren, til husholdninger, til servicesektorene inklusive den offentlige sektor samt til landbrug, skovbrug og fiskeri, inklusive energisektorens el- og varmeforbrug i forbindelse med el- og varmeproduksjon og inklusive el- og varmetab i forbindelse med distribution og transmission”

Det følger dermed av direktivet at forbruk fra industrisektoren skal medregnes når det skal avgjøres om det enkelte land har nådd sitt fornybarmål. Et felles svensk-norsk elsertifikatmarked vil være et virkemiddel Norge benytter for å nå sitt fornybarmål. Dette kan være et argument for at forbruk fra industrien bør utløse elsertifikatplikt etter en norsk elsertifikatlov.

En norsk elsertifikatlovs formål vil være å bidra til økt produksjon av elektrisitet fra fornybare energikilder.¹¹³ Dersom det skal kjøpes elsertifikater for alt forbruk i Norge kan det anføres at det vil bli større etterspørsel etter elsertifikater slik at de sertifikatberettigede produsentene får økte inntekter, og at lovens formål dermed lettere kan nås. Det er imidlertid ikke nødvendigvis slik at etterspørselen etter elsertifikater vil bli mindre dersom forbruket fra en gruppe forbrukere unntas. Det totale ambisjonsnivået vil trolig være det samme uavhengig av hvilket forbruk som omfattes av plikten. Dersom forbruk fra en gruppe forbrukere unntas, vil dette medføre at forholdstallet¹¹⁴ reguleres slik at det må kjøpes flere elsertifikater for de øvrige

¹¹³ Lovutkastet § 1.

¹¹⁴ Se punkt 5.1 om forholdstallet.

forbrukeres forbruk. Lovens formål vil dermed ikke nødvendigvis bli lettere oppfylt dersom alt forbruk av elektrisitet utløser sertifikatplikt.

Flere høringsinstanser har drøftet hvorvidt alt forbruk bør utløse elsertifikatplikt.

Norske energikjøperes interesseorganisasjon (NEKI) argumenterer i sin høringsuttalelse for at alle forbrukere skal bære kostnadene ved elsertifikatplikten:

”Dersom enkelte elbrukere slipper elsertifikater, blir forskjellene i kraftkostnader enda større enn i dag. Det vil gi større forskjeller i insitamentene til energieffektivisering og redusere den samfunnsmessige verdien av ordningen.”¹¹⁵

Tanken er at de forbrukere som har et forbruk som gir elsertifikatplikt vil få høyere strømkostnader. Dette vil gjøre det mer lønnsomt å utføre energieffektiviserende tiltak.

Enova påpeker i sin høringsuttalelse at det at enkelte aktører ikke har reell mulighet til å konvertere til alternativ energikilde ikke er tilstrekkelig argument for å unnta disse, ettersom økte totale elektrisitetsutgifter vil gi insentiver til energieffektivisering:

”Erfaringsbaserte data viser at det i mange tilfeller er mulig å utløse en besparelse på om lag 10 % kun ved å gjennomføre enkle enøkanalyser og følge opp disse i form av avlesning og rapportering av energibruken.”¹¹⁶

Videre fremhever Enova at det at enkelte elektrisitetsleveranser unntas fra elsertifikatplikten kan medføre at ordningen blir mindre samfunnsøkonomisk effektiv. Dette skyldes at ”de marginale kostnadene forbundet med å konvertere til alternative energikilder eller redusere sitt energiforbruk, ikke er lik. De som vil foreta tiltak for å

¹¹⁵ NEKI (2005) punkt 1.

¹¹⁶ Enova (2005) under ”Beregningsrelevante elektrisitetsleveranser”.

reduere sitt el-forbruk er de som står overfor den høyeste relative energiprisen, uten at det er hos disse det er mest effektivt at en gitt type tiltak iverksettes”.¹¹⁷

Av høringsnotatet fremgår at ”Det samlede elforbruket for områdene som unntas, med unntak av olje- og gassutvinning, utgjorde i 2003 om lag 48 TWh. Netto elforbruk i samme periode var på om lag 105 TWh”.¹¹⁸ Dersom det gjøres unntak for denne gruppen vil det innebære at forbrukere som står for en stor andel av det totale strømforbruk i Norge ikke påvirkes av det insentiv til energieffektivisering som finansiering av kjøp av elsertifikater er. Dette trekker i retning av at alt forbruk bør utløse elsertifikatplikt.

Vannbevegelsen er en organisasjon med hovedformål å motvirke kommersiell utnyttelse av drikkevann.¹¹⁹ Strømforbrukerne var en interesseorganisasjon som ble stiftet i 2003 som en protest mot høye kraftpriser.¹²⁰ Vannbevegelsen og Strømforbrukerne (VS) fremhever i sin felles høringsuttalelse at industrien står for en større del av det totale strømforbruket enn husholdningene, og at det er industrien som står for økningen i strømforbruket. Videre fremgår av høringsuttalelsen at ”Tallene viser at en utbygging av nye – eller effektivisering av gamle – kraftverk ikke er ment å tjene husholdningene. Men det er allikevel disse som skal betale utbyggingen.”¹²¹

Tanken er at det for øvrige forbrukere vil virke urimelig at industrien ikke skal bidra til å dekke de kostnadene som innføringen av et elsertifikatmarked vil kunne medføre. Dette taler for at alt forbruk bør utløse elsertifikatplikt.

Hydro Oil & Energy trekker i sin høringsuttalelse frem ulempene som vil kunne oppstå dersom elektrisitetsforbruk fra norsk industri utløser elsertifikatplikt:

¹¹⁷Enova (2005) under ”Beregningsrelevante elektrisitetsleveranser”.

¹¹⁸ Høringsnotatet punkt 4.6.

¹¹⁹ www.vannbevegelsen.no

¹²⁰ <http://www.p4.no/story.aspx?id=151377>

¹²¹ VS (2005) side 2.

”For Hydro er det av avgjørende betydning at konkurranseutsatt industri fritas fra ordningen da en sertifikatplikt vil forverre konkurranseposisjonen til slik industri.”¹²²

Prosessindustriens landsforening (PIL) og Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) gjør det i sine høringsuttalelser klart at de kun vil støtte ordningen med elsertifikater dersom lovutkastet § 17 alternativ 2 innføres. Dette begrunnes i hensynet til industriens konkurranseevne og muligheten til å beholde arbeidsplasser i Norge.¹²³

Argumentet er i hovedsak det samme som i de svenske forarbeidene var utslagsgivende for innføringen av et unntak for elintensiv industri i elsertifikatlagen; ønsket om å opprettholde en konkurransedyktig industri.¹²⁴

Dersom det at norske industrivirksomheter får høyere produksjonskostnader medfører at de flytter ut av landet for å unngå å kjøpe elsertifikater for elektrisitetsforbruket, vil dette medføre at andre forbrukere må bære en større andel av kostnadene ved elsertifikatmarkedet. I prinsippet blir derfor resultatet det samme som dersom industrivirksomheter forbruk ikke hadde utløst elsertifikatplikt, men med den uheldige bieffekt at arbeidsplasser er flyttet ut av Norge. Dette taler for at det gjøres unntak for forbruk fra industrivirksomheter.

At det må kjøpes elsertifikater for forbruk fra norske industrivirksomheter kan medføre at virksomheten flyttes til land som ikke er tilsluttet Kyotoprotokollen, eller land som har mindre strenge krav til utslipp av klimagasser enn Norge. I så tilfelle vil en norsk elsertifikatlov indirekte kunne bidra til høyere klimagassutslipp. Dette trekker i retning av at forbruk fra industrivirksomheter ikke bør utløse elsertifikatplikt etter en norsk elsertifikatlov.

¹²² Hydro (2005) side 4.

¹²³ PIL (2005) side 2-3 og NHO (2005) side 3.

¹²⁴ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.7.

Etter den svenske elsertifikatlagen er det gjort unntak for elintensiv industri i 4. kapittel 4 §. Dersom elektrisitetsforbruk fra slik industri ikke unntas i Norge, vil dette kunne virke urimelig for norske industrivirksomheter. Forskjellen vil innebære at to industrivirksomheter vil få forskjellige plikter innen det samme elsertifikatmarkedet avhengig av om virksomheten befinner seg i Sverige eller Norge. Dette taler for at de to lovene bør harmoniseres på dette punkt.

De samme argumentene som i de svenske forarbeidene var avgjørende for innføringen av et unntak for forbruk fra industrien gjør seg også gjeldende i Norge.¹²⁵ Gode grunner taler derfor for at også en norsk elsertifikatlov bør inneholde et unntak for forbruk fra industrien.

5.3.2 Hvilket forbruk bør unntas?

Dersom forbruk i industrien ikke skal utløse elsertifikatplikt etter en norsk elsertifikatlov er spørsmålet hvilket forbruk som bør unntas. Mange virksomheter vil trolig være interessert i å falle inn under unntaket, ettersom dette vil innebære at virksomheten ikke må bære de kostnader som kjøp av elsertifikater for elektrisitetsforbruket vil innebære. Det vil dermed være nødvendig med en tydelig avgrensning av hvilke virksomheter som omfattes av unntaket.

Etter den svenske elsertifikatlagen 4. kapittel 4 § nr. 3 er forbruk fra det som defineres som elintensiv industri etter 1. kapittel 2 § 5 a og b unntatt fra kvoteplikten. Etter 1. kapittel 2 nr. 5 bokstav a og b er forbruk av elektrisitet per million kroner verdiskapning avgjørende for om en virksomhet kvalifiserer som elintensiv industri.

Det følger av forarbeidene at årsaken til at det er elektrisitetsforbruket som er avgjørende for om det skal gjøres unntak fra elsertifikatplikten er at virksomheter med høyt elektrisitetsforbruk vil rammes særlig hardt av elsertifikatplikten:

¹²⁵ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.7.

”Det är därtill de branscher som förbrukar mycket el som drabbas hårdast av kvotplikten, eftersom den baseras på elförbrukningen.”¹²⁶

Vidare följer det av elcertifikatlagen 4. kapittel 4 § nr 3 annet alternativ at elektrisitet anvendt i den grad som følger av lag om skatt på energi 11. kapittel 9 § nr. 2, 3 eller 5 er unntatt fra kvoteplikten.¹²⁷ Disse alternativene gjelder produksjon ved hjelp av kjemisk reduksjon, elektrolytiske- og metallurgiske prosesser samt elektrisitet som benyttes for å produsere skattepliktige brenselprodukter. Her er det med andre ord gjort unntak for enkelte produksjonsmetoder.

I det norske lovutkastet fremgår unntaket av § 17 alternativ 2, tredje ledd annen setning:

”Elektrisitetsleveranser til industri, bergverk, utvinning og fjernvarmeprodusenter er ikke beregningsrelevant.”

De forskjellige næringskategorier er ikke nærmere definert i lovutkastet.

Det følger av høringsnotatet at det er elektrisitetsleveranser med redusert elavgift etter forskrift om særavgifter § 3-12-4 og industri som har fullt fritak for elavgift etter forskrift om særavgifter §§ 3-12-10 og 3-12-11 som unntas fra beregningsrelevante elektrisitetsleveranser.¹²⁸

Forskriften definerer i § 3-12-4 begrepene ”industri”, ”bergverk” og ”utvinning” etter Statistisk sentralbyrås næringskoder, og gir redusert avgiftssats til disse kategoriene. Av § 3-12-10 følger at ”Elektrisk kraft som leveres til bruk ved kjemisk reduksjon eller i elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser er fritatt for avgift.”. Etter forskriften § 3-12-11 er ”Elektrisk kraft som leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram underlagt Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)” fritatt fra avgift.

¹²⁶ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.7.

¹²⁷ Lag (1994:1776) om skatt på energi.

¹²⁸ Høringsnotatet punkt 4.6.

Etter lovutkastet er det dermed med unntak for energiintensive foretak i treforedlingsindustrien avgjørende hvilken type virksomhet en elektrisitetsforbruker utøver, og ikke hvor stort forbruk han har.

Det kan reises spørsmål ved om også en norsk elsertifikatlov bør la elektrisitetsforbruket være avgjørende for om forbruk fra en virksomhet skal være unntatt fra elsertifikatplikt eller ikke.

På den ene siden er det klart at dersom argumentet for å unnta en virksomhets elektrisitetsforbruk fra elsertifikatplikt er at virksomheten er konkurranseutsatt, kan det være hensiktsmessig å la unntaket være avhengig av virksomhetens elforbruk. Dette vil bidra til at det kun er de virksomheter som elsertifikatplikten ville medføre ulemper av en viss størrelse for som unntas. Dette skyldes at elsertifikatplikten vil knyttes til forbruket.

Videre vil det kunne være en fordel at en norsk elsertifikatlov harmoniseres med den svenske elsertifikatlagen, slik at de samme virksomheter omfattes av unntaket i begge land. Det vil imidlertid kunne virke mindre urimelig for aktørene at det oppstår forskjeller her dersom de virksomheter som faller inn under unntaket er de samme som tidligere har hatt fritak fra eller redusert elavgift etter forskrift om særavgifter.

På den annen side vil det kunne være fordeler knyttet til at de virksomheter som unntas er de samme som har hatt fritak fra eller redusert elavgift etter forskrift om særavgifter. Av høringsnotatet fremgår at "Nettselskapene har i dag ansvaret for å fakturere elavgiften og har dermed oversikt over hvilke el-leveranser som vil være beregningsrelevante."¹²⁹ I lovutkastet § 17 alternativ 2 fjerde ledd er nettselskapene pålagt en plikt til å informere tilsynsmyndighet og elsertifikatpliktige om den beregningsrelevante elektrisitet. Det vil dermed være enkelt for aktørene å avgjøre hvilket elektrisitetsforbruk det skal kjøpes elsertifikater for dersom skillet fra forskrift om særavgifter videreføres i en norsk elsertifikatlov.

¹²⁹ Høringsnotatet punkt 4.6.

Gode grunner taler derfor for at en norsk elsertifikatlov bør følge skillet i forskrift om særavgifter.

Spørsmålet er om alt forbruk fra de unntatte virksomheter bør unntas fra elsertifikatplikten.

Etter den svenske elsertifikatlagen 4. kapittel 4 § nr 3. er det et vilkår at elektrisiteten ”anvånts i den industriella tillverkningsprocessen”. Dette innebærer en begrensning i unntaket, og er i forarbeidene begrunnet med at det kun er elektrisitetsforbruk som er spesifikk for de unntatte virksomheter som det ikke skal kjøpes elsertifikater for:

”Detta undantag bör dock begrånsas, så att det bara omfattar de processer som är specifika för dessa företag när det gäller förbrukningen av el.”¹³⁰

Også i det norske lovutkastet var unntaket begrenset. Av det norske lovutkastet § 17 alternativ 2 tredje ledd fremgår at unntaket ”omfatter ikke elektrisitetsleveranser til administrasjonsbygg”. Ordlyden avviker fra den svenske lovteksten ved at elsertifikatlagen unntar fra unntaket all elektrisitet som ikke har blitt brukt i den industrielle produksjonsprosessen. Dette vil kunne omfatte mer enn kun elektrisitetsleveranser til administrasjonsbygg.

Det følger imidlertid av de svenske forarbeidene at elektrisitetsforbruk i elintensiv industri som knytter seg til kontorbygninger, lager og lignende skal det etter den svenske elsertifikatlagen kjøpes elsertifikater for på vanlig måte.¹³¹

Det at formuleringene er forskjellige i de to lovene vil trolig ikke medføre særlige forskjeller i praksis.

¹³⁰ Proposition 2002/03:40, punkt 4.12.7.

¹³¹ Lc.

Både den svenske elcertifikatlagen og det norske lovutkastet inneholder en avgrensning av unntaket for industrivirksomheter, slik at administrasjonsbygg unntas. Ingen høringsinstanser har funnet grunn til å problematisere denne avgrensingen. Slikt forbruk bør derfor utløse elsertifikatplikt etter en norsk elsertifikatlov.

6 Avslutning

Som vi har sett er det ikke nødvendigvis slik at alle produsenter av elektrisitet fra fornybare energikilder bør få rett til elsertifikater. Blant annet bør det innføres en effektgrense for vannkraftverk,¹³² og det bør settes en grense for hvor gamle produksjonsanlegg som kan få rett til elsertifikater.¹³³ I tillegg bør varme tas inn i ordningen ved at produsenter av varme fra fornybare energikilder tildeles elsertifikater.¹³⁴

Ved opprettelse av etterspørsel etter elsertifikater må det skilles mellom hvem som skal pålegges elsertifikatplikt og hvem som skal bære kostnadene ved plikten. Selv om det vil være forbrukere av elektrisitet som bærer kostnadene i et elsertifikatmarked, er det ikke hensiktsmessig at alle forbrukere pålegges elsertifikatplikt.¹³⁵ Hovedregelen bør være at elsertifikatplikt pålegges elleverandørene,¹³⁶ men slik at enkelte forbrukere pålegges elsertifikatplikt for forbruk som elleverandørene vanskelig kan kontrollere.¹³⁷

I skrivende stund foreligger få opplysninger både om fremdriften i arbeidet med gjennomføringen av fornybardirektiv 2, forhandlinger med svenske myndigheter samt arbeidet med et nytt utkast til en elsertifikatlov. Dette har selvsagt fått betydning for arbeidet med oppgaven.

¹³² Se punkt 4.2.3.

¹³³ Se punkt 4.3.1.

¹³⁴ Se punkt 4.5.

¹³⁵ Se punkt 5.2.2.1.

¹³⁶ Se punkt 5.2.1.

¹³⁷ Se punkt 5.2.2.2 og 5.2.2.3.

Jeg håper imidlertid at utstrakt bruk av argumenter fremkommet i høringsuttalelsene og fokus på å finne frem til gode løsninger har bidratt til at oppgaven vil kunne være av interesse uavhengig av utviklingen i rettstilstanden.

7 Litteraturliste

Lover

norske

- Energiloven: Lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).
- Klimakvoteloven: Lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteloven).
- Naturmangfoldloven: Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).
- Vannressursloven: Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
- Vassdragsreguleringsloven: Lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer.

svenske

- Elcertifikatlagen: Lag (2003:113) om elcertifikat.
- Lag om skatt på energi: Lag (1994:1776) om skatt på energi.

Forskrifter

- 2001: FOR 2001-12-11 nr 1451 om forskrift om særavgifter.

Forarbeider

norske

- St.meld. nr. 9 (2002-2003) om innenlands bruk av naturgass mv.

St.meld. nr. 18 (2003-2004) om forsyningssikkerheten for strøm mv.

St.meld. nr. 47 (2003-2004) om innovasjonsverksemnda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv.

Ot.prp. nr. 35 (2000-2001) om lov om endringar i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energilova).

svenske

Proposition 2002/03:40: Elcertifikat för att främja förnybara energikällor.

Proposition 2005/06:154: Förnybar el med gröna certifikat.

Internasjonale traktater og konvensjoner

EFT: Traktat om opprettelse av det Europeiske Fellesskap, i kraft 1. januar 1958.

FNs klimakonvensjon: United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), in force 1994-03-21.

Kyotoprotokollen: Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change, in force 2005-02-16.

Direktiver

2001/77/EF: Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2001/77/EF den 27. september 2001 om fremme af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet (fornybardirektivet).

2003/87/EF: Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF af 13. oktober 2003 om en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Fællesskabet, for så vidt angår Kyoto-protokollens projektmekanismer (klimadirektivet).

2004/101/EF: Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2004/101/EF af 27. oktober 2004 om ændring af direktiv 2003/87/EF om en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Fællesskabet, for så vidt angår Kyoto-protokollens projektmekanismer (linkingdirektivet).

2009/28/EF: Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2009/28/EF af 23. april 2009 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder og om ændring og senere ophævelse af direktiv 2001/77/EF og 2003/30/EF (fornybardirektiv 2).

Høringsdokumenter

Lovutkastet: Utkast til lov om pliktige elsertifikater av 2004.
http://www.regjeringen.no/upload/kilde/oed/hdk/2004/0002/ddd/pdfv/228366-lovutkast_ompliktige_elsertifikater1.pdf [Sist sjekket 16. november 2010.]

Høringsnotatet: Høringsnotat av 24. november 2004: Om utkast til lov om pliktige elsertifikater.
http://www.regjeringen.no/upload/kilde/oed/hdk/2004/0002/ddd/pdfv/228369-horingsnotat_elsertikater_231104.pdf [Sist sjekket 16. november 2010.]

Merknadene: Merknader til de enkelte bestemmelser:
http://www.regjeringen.no/upload/kilde/oed/hdk/2004/0002/ddd/pdfv/228365-merknader_til_den_enkelte_bestemmelse_221104.pdf
[Sist sjekket 16. november 2010.]

Høringsuttalelser

- Høringsuttalelsene: [Høringsuttalelser - utkast til lov om pliktige elsertifikater. http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/dok/hoeringer/hoeringsdok/2005/Horingsuttalelser-elsertifikater.html?id=97285](http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/dok/hoeringer/hoeringsdok/2005/Horingsuttalelser-elsertifikater.html?id=97285) [Sist sjekket 16. november 2010.]
- Advokatforeningen (2005): Den norske advokatforenings høringsuttalelse datert 4. februar 2005.
- Agder energi (2005): Agder energis høringsuttalelse datert 31. januar 2005.
- EBL (2005): Energibedriftenes landsforenings høringsuttalelse datert 1. februar 2005.
- Enova (2005): Enova SFs høringsuttalelse datert 1. februar 2005.
- Fjernvarmeforeningen (2005): Fjernvarmeforeningens høringsuttalelse datert 1. februar 2005.
- Green Stream (2005): Green Streams høringsuttalelse datert 3. februar 2005.
- Hydro (2005): Hydro Oil & Energys høringsuttalelse datert 31. januar 2005.
- NEKI (2005): Norske Energikjøperes Interesseorganisasjons høringsuttalelse datert 1. februar 2005.
- NHO (2005): NHOs høringsuttalelse datert 31. januar 2005.
- PIL (2005): PILs høringsuttalelse datert 31. januar 2005.
- Småkraftforeninga (2005): Småkraftforeningas høringsuttalelse datert 31. januar 2005.
- Statnett (2005): Statnett SFs høringsuttalelse datert 1. februar 2005.
- VS (2005) Vannbevegelsen og Strømforbrukernes høringsuttalelse datert 19. januar 2005.
- ZERO (2005): ZEROs høringsuttalelse datert 31. januar 2005.

Rapporter

- Aspen (2005): Aspen, Bård, Sandgren, Jonas, Berger, Erik og Tjugen Knut, Sweco Grøner as: Regelverk for elsertifikater. NVE 2005.
- Buan (2010): Buan, Inga Fritzen, Eikeland, Per Ove og Inderberg, Tor Håkon: Rammebetingelser for utbygging av fornybar energi i Norge, Sverige og Skottland – Sammenligning av faktorer som motiverer og modererer investeringer. Fritjof Nansens Institutt 2010.
- Bye (2002): Bye, Torstein, Olsen, Ole Jess og Skytte, Klaus: Grønne sertifikater - design og funksjon. Statistisk sentralbyrå 2002.
http://www.regjeringen.no/upload/kilde/oed/rap/2002/0001/ddd/pdfv/151266-rapport_gronne_sertifikater_ev02.pdf
[Sist sjekket 16. november 2010.]
- Eldegard (2002): Eldegard, Tom: SNF rapport nr. 2/2002. Sertifikatordning for ”grønn” varme – Prinsipielle og praktiske utfordringer. 2002.
http://www.regjeringen.no/upload/kilde/oed/rap/2002/0001/ddd/pdfv/151267-sertifikatordning_for_gronn_varme_ev02.pdf [Sist sjekket 16. november 2010.]
- Energimyndigheten: Gemensamt elcertifikatsystem med Norge – Delredovisning i Uppdraget att föreslå nya kvoter mm i elcertifikatsystemet. ER 2010:28.
http://www.energimyndigheten.se/Global/Press/ER2010_28.pdf [Sist sjekket 16. november 2010.]
- Golombek (2005): Golombek, Rolf, Hoel Michael: Pliktige elsertifikater. Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk

forskning 2005.

http://www.frisch.uio.no/pdf/rapp05_01.pdf [Sist sjekket 16. november 2010.]

Kolbeinstveit (2008): Kolbeinstveit, Atle: Grønne sertifikater – et norsk perspektiv på saken om et pliktig elsertifikatmarked mellom Norge og Sverige. Universitetet i Bergen 2008.
<https://bora.uib.no/bitstream/1956/3133/1/52814007.pdf> [Sist sjekket 16. november 2010.]

Litteratur

Vassdrags- og energirett. Thor Falkanger...[et al.] 2.utg. Universitetsforlaget 2002

Annet

Posisjonsnotat: Posisjonsnotat om fornybardirektiv 2.
<http://www.regjeringen.no/nb/sub/europaportalen/eos-notatbasen/notatene/2008/apr/fornybardirektiv-2.html?id=522812> [Sist sjekket 16. november 2010.]

Overenskomst med Sverige: Overenskomst om prinsipper for videre utvikling av et felles marked for elsertifikater, Arlanda, 7. september 2009.
http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/Else%20rtifikat_7sep09.pdf [Sist sjekket 17. november 2010.]

Pressemelding: Pressemelding av 26. november 2009 nr. 143:
Overgangsordning for elsertifikatmarkedet på plass.
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/pressesenter/pressemeldinger/2009/overgangsordning-for-elsertifikatmarkede.html?id=587253> [Sist sjekket 17. november 2010.]

Nettsider

www.enova.no [Sist sjekket 19. november 2010.]

www.nve.no [Sist sjekket 19. november 2010.]

www.vannbevegelsen.no [Sist sjekket 19. november 2010.]

<http://www.p4.no/story.aspx?id=151377> [Sist sjekket 19. november 2010.]